

Uusperheen vanhemmuuden voimavarat

Tampereen yliopisto
Terveystieteiden yksikkö,
hoitotiede
Syksy 2012
Pro gradu -tutkielma
Susanna Fagerlund-Jalokinos

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO

Terveystieteiden yksikkö, hoitotiede

SUSANNA FAGERLUND-JALOKINOS

Uusperheen vanhemmuuden voimavarat

Ohjaajat: FT, lehtori Jari Kylmä, TtT, lehtori Anja Rantanen

Pro gradu -tutkielma, 68 sivua, 2 liitettä

Marraskuu 2012

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena oli kuvata vanhemmuuden voimavaroja uusperheessä vanhempien kokemana. Tavoitteena on tuottaa tietoa uusperheestä perhehoitotyön ja tuki-interventioiden kehittämiseen sekä tuotetun tiedon hyödyntäminen hoitotieteellisessä jatkotutkimuksessa. Tutkimuskysymykset olivat: Mitä ovat vanhemmuuden voimavarat uusperheessä, mitä ovat vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät uusperheessä ja mitä ovat vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä?

Tutkimuksen osallistujina olivat uusperheessä elävät vanhemmat (n=10), jotka olivat joko biologisia tai ei-biologisia vanhempia. Osallistujien hankintaan käytettiin verkosto-otantaa. Aineisto kerättiin avoimella haastattelulla, joka rakentui tutkimuskysymyksille. Haastatteluista neljä oli parihaastatteluja ja kaksi oli yksilöhaastatteluja. Aineisto analysoitiin sisällönanalysysilla.

Tutkimustulosten mukaan vanhemmuuden voimavaroja uusperheessä olivat tyytyväiset uusperheen jäsenet, onnistuminen vanhempiana ja tuen saaminen vanhemmuuteen. Uusperheen jäsenten tyytyväisyys näkyi uusperheen yhteisenä tekemisenä, lasten hyvinvointina, uusperheen toimivuutena ja uusperheen jäsenten yhteenkuuluvuutena. Onnistuminen vanhempiana näkyi hyvänä suhteena biologiseen ja ei-biologiseen lapseen. Tukea vanhemmuuteen saatiin puolisolta ja etävanhemmalta. Vanhemmuuden voimavaroja vahvistavia tekijöitä olivat toimiva parisuhde, henkilökohtaiset positiiviset ominaisuudet, oma itsenäisyys, realistinen asennoituminen uusperhe-elämään, tieto uusperhe-elämästä, hyvät asumisolosuhteet sekä läheisiltä saatu tuki. Vanhemmuuden voimavaroja kuormittavia tekijöitä olivat uusperheen hyväksymisen vaikeus, sosiaalisen verkoston muuttuminen, uusperheen toimivaksi saamisen vaikeus, epäluottamus etävanhempaan, vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa, biologisena ja ei-biologisena vanhempiana toimimisen vaikeus, parisuhdeongelmat, vaikeudet lasten kanssa sekä elämän kiireisyys.

Tutkimuksessa saatuja tuloksia voidaan hyödyntää uusperheiden ohjauksessa. Perhehoitotyössä tulisi huomioida uusperheiden erityisyys.

Asiasanat: Uusperhe, vanhemmuus, vanhemmuuden voimavarat

ABSTRACT

UNIVERSITY OF TAMPERE

School of Health Sciences, Nursing Science

SUSANNA FAGERLUND JALOKINOS

Resources of the parenthood in the Stepfamily.

Supervisors: PhD Jari Kylmä, PhD Anja Rantanen

Master's Thesis, 68 pages, 2 appendices

November 2012

The purpose of this study was to describe the resources of the parenthood and the strengthening and loading factors in the stepfamily experienced by the parents. The ultimate goal is to produce information about the stepfamily for the developing of family nursing and support interventions and utilise produced information in further studies of nursing science. The research questions were: What are the resources of the parenthood in the stepfamily, what are the factors in the stepfamily which strengthen the resources of the parenthood and what are the factors in the stepfamily which load the resources of the parenthood?

The participants were parents (n=10) who live in the stepfamily. Some of the parents were the children's biological and some were non-biological parents. In this study a network sampling and social networks were used to get participants. The data was collected with an open interview which was based on the study questions. The data was analyzed by using content analysis method.

The research findings showed that the resources of the parenthood were the satisfied members of the stepfamily, the success and getting support to the parenthood in the stepfamily as a parent. The satisfaction of the members of the stepfamily was best seen as the common doing of the stepfamily, as the well-being of children, functionality of the stepfamily and as the solidarity of members of the stepfamily. The success as a parent was seen as a good relation to both biological and non-biological children. The parents experienced that they were getting support to the parenthood from both the spouse and the nonresident parents. The parents considered the functional relation between the parents, personal positive properties, independency, realistic attitude to the stepfamily, knowledge from the stepfamily, good living conditions and support that has been obtained from the relatives and friends as factors in the stepfamily which strengthen the resources of the parenthood. The factors which load the resources of the parenthood were a difficulty in the acceptance of the stepfamily, the change of the social network, a difficulty in the getting of the stepfamily operating, lack of confidence in the nonresident parent, difficulty in the division of the parenthood with nonresident parent, difficulty in the functioning as biological and non-biological parent, disagreements between the spouses, difficulties with children and hurry of the life.

Keywords: Stepfamily, parenthood, resources of the parenthood

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	4
2.1 Perhe ja uusperhe	4
2.2 Vanhemmuus	6
2.3 Vanhemmuuden voimavarat	8
3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	10
4 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN	10
4.1 Tutkimuksen osallistujat	11
4.2 Aineiston keruu	12
4.3 Aineiston analyysi	14
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	16
5.1 Vanhemmuuden voimavarat uusperheessä	16
5.1.1 Uusperheen jäsenten tyytyväisyys	16
5.1.2 Onnistuminen vanhempana	20
5.1.3 Tuen saaminen vanhemmuuteen	22
5.2 Vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät uusperheessä	24
5.2.1 Toimiva parisuhde	25
5.2.2 Henkilökohtaiset voimavarat	39
5.2.3 Ulkoiset voimavarat	32
5.3 Vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä	34
5.3.1 Uusperhe-elämää kuormittavat tekijät	35
5.3.2 Vanhemmuutta kuormittavat tekijät	39
5.3.3 Parisuhdetta kuormittavat tekijät	43

5.3.4 Vaikeudet lasten kanssa	45
5.3.5 Elämän kiireisyys	47
6 POHDINTA	49
6.1 Tulosten tarkastelu	49
6.2 Tutkimuksen eettisyys	55
6.3 Tutkimuksen luotettavuus	56
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	60
8 JATKOTUTKIMUSAIHEET	63
LÄHTEET	64
LIITTEET	
Liite 1. Tiedote tutkimuksesta	
Liite 2. Tutkittavan suostumus	

1 JOHDANTO

Perheiden rakenteissa on Suomessa tapahtunut paljon muutoksia viimeisien vuosikymmenien aikana. Perhe ei ole enää vain ydinperhe jossa on isä, äiti ja heidän biologiset lapsensa, vaan perhemuodot ovat hyvin moninaiset. Syntyvyyden lasku, vapaaehtoinen lapsettomuus ja yksinelävien lapsen hankkivien määrän kasvu ovat vaikuttaneet perheiden pientymiseen. Yksinhuoltajaperheiden ja samaa sukupuolta olevien vanhempien perheiden määrä on lisääntynyt. (Åstedt-Kurki ym. 2006; Perhebarometri 2007; Kiiski 2011.) Uusperheiden määrä on myös kasvussa (Tilastokeskus 2011).

Tilastokeskuksen (2011) mukaan Suomessa oli vuonna 1990 uusperheitä 44 426, vuonna 2000 niitä oli 47 288 ja vuonna 2010 niiden määrä oli jo 53 265, mikä on 9,1 % kaikista lapsiperheistä. Vuonna 2010 uusperheissä asui lapsia yhteensä 109 982, mikä on 10,3 % kaikista lapsista. Uusperheiden määrän kasvu johtuu osittain avioerojen lisääntymisestä, sillä niiden myötä myös uusien liittojen solmiminen on yleisempää. Uusperheiden määrä ei kuitenkaan ole tilastollisesti kasvanut siinä suhteessa, kuin se todellisuudessa on lisääntynyt. Tähän vaikuttaa se, että uusperheen vain toisen puolison lapsen täyttäessä 18 vuotta perhe lakkaa olemasta uusperhe ja uusperheet ovat usein lyhytaikaisia sekä hajoavat herkemmin. (Kiiski 2011.) Perheen tilalle ovat astumassa myös erilaiset sosiaaliset verkostot, jotka yksilöt itse määrittelevät (Kuronen 2003).

Perhetutkimuksessa ei perhe-elämän muutoksia nähdä yksilöllisenä tai yhteiskunnallisena uhkana, vaan pyritään tarkastelemaan ihmisten elämää uudenaikaisissa perhetilanteissa. (Kuronen 2003). Castrénin (2009) mukaan perhe-elämän moninaistuminen ei suoraan näy ihmisten perhettä koskevissa käsityksissä, vaan edelleen ajatellaan lasten tekevän perheen. Alaikäisiä biologisia lapsia pidetään kuuluvan perheeseen, vaikka he eivät edes asu samassa taloudessa ja samoin ei-biologisia lapsia. Vain pieni osa väestöstä pitää lapsetonta pariskuntaa perheenä. Toive yhteisestä lapsesta, vaikka uusperheessä on useampia alle kouluikäisiä lapsia, osaltaan kertoo, mikä merkitys on yhteisellä lapsella varsinkin perhettä perustettaessa. Yhteinen lapsi näyttäytyy todellisen perheen merkinä.

Ei-yhteiset lapset lisäävät uusperheen eroriskiä (Kartovaara 2007b). Suurimman ennalta arvaamattoman riskin aiheuttaa myös Kinnusen (2007) mukaan lapset. Lapset ovat hänen mukaansa yleisin uusperheen eron syy. Kahden vuosikymmenen ajan kaikkien avioerojen määrä on vaihdellut

vuosittain vähän, mutta silti edelleen avioeroja on paljon. Vuonna 2010 avioeroon päättyi 13 629 avioliittoa, mikä on lähes puolet kaikista solmituista avioliitoista. Huolestuttavaa on, että myös uusperheistä päättyy suuri osa eroon. Kinnunen (2007) toteaa, että uusperheet hajoavat useammin kuin ydinperheet. Virallisia tilastoja uusperheiden erojen määristä ei ole, mutta arvioidaan, että toista tai kolmatta kertaa parisuhdetta aloittavien eroamisprosentti on 65–70, kun ensimmäisistä avioliitoista ja avosuhteista purkautuu noin puolet.

Julkisessa keskustelussa ja perhetutkimuksessa eron on nähty uhkaavan perhettä yhteiskunnallisena instituutiona ja yksityisenä elämänmuotona, mutta silti perheen katsotaan tarjoavan pohjan ihmisten välisille pysyville vuorovaikutussuhteille. Pysyvät vuorovaikutussuhteet perheessä mahdollistavat pysyviä ihmissuhteita myös perheen ulkopuolella. (Kuronen 2003.) Kestävän sitoutumisen puuttuminen uusperheen vanhempien ja uusperhelasten välillä on huolestuttavaa. Uusperheen vanhemmat ovat arvioineet, että todennäköisesti suhde uusperhevanhemman ja uusperhelapsen välillä ei jatkuisi jos perhe hajoaisi (Castrén 2009). Erilaiset muutosvaiheet ihmisen elämässä ja perheessä koettelevat yksilön ja perheen jaksamista ja edellyttävät sopeutumista sekä joustavuutta (Åstedt-Kurki ym. 2008).

Uusperheisyys itsessään nostaa erilaisia ongelmia, joihin muut perheet eivät törmää. Uusperheen erityiset ongelmat liittyvät uusperheen toimimiseen perheenä, jossa lapset eivät ole vanhempien yhteisiä ja heillä on vanhemmuussuhteita uusperheen ulkopuolella. (Raittila & Sutinen 2008.)

Perhe on tärkeä tutkimuskohde, koska monet yhteiskunnalliset muutokset eletään, koetaan ja ratkaistaan perheissä. Perhe on tutkimusilmionä hyvin monimuotoinen ja sen tutkiminen on haasteellista. Hoitotieteellisessä tutkimuksessa perhekeskeisyys on lisääntymässä, mutta uusperhettä on tutkittu suhteellisen vähän. Tämä johtuu siitä, että uusperhe on ilmiönä vielä niin uusi. Perhettä on tutkimuksissa tarkasteltu pääosin normaalin perheen lähtökohdista. Perhetutkimus on hoitotieteellisesti tärkeää, koska perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ovat hoitotyössä keskeistä. (Forsberg 2003.)

Perhetutkimuksella on myös yhteiskunnallista merkitystä, sillä esimerkiksi suomalaisia terveystieteellisiä tavoitteita linjaava Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma

KASTE 2008–2011 (Kaste 2008–2011) on maininnut, että tarvitaan suunnanmuutos ja on etsittävä uusia ennakkoluulottomia ratkaisuja perheiden, lasten ja nuorten ongelmiin. Lapsiperheille täytyy luoda matalan kynnyksen tuki-palveluja. Tutkimusaiheen yhteiskunnallisesta merkityksestä kertoo myös Terveys 2015 -ohjelma (Terveys 2015 -kansanterveysohjelma), jossa avainasemassa ovat jokapäiväisen elämän toiminnan alueet ja elämäntilanne. Ohjelman tavoitteena on, että lasten hyvinvointi lisääntyy, terveydentila paranee ja turvattomuuteen liittyvät oireet vähenevät.

Kansallisissa ohjelmissa perheiden erityistuen tarpeita huomioidaan, mutta tarvitaan myös paikalliselle tasolle tietoa ja osaamista työskentelyyn perheiden parissa. Paikallisella tasolla neuvoloiden katsotaan olevan keskeisessä roolissa perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. (Heimo 2002.) Perheiden hyvinvoinnin edistämistä on vanhempien voimavarojen tukeminen. Vanhempien voimavarojen tukemisen tärkeyttä on korostettu, sillä huoli lapsiperheiden vanhemmuuden voimavaroista on kasvanut. Tutkimusten mukaan jopa joka kolmas neuvolaikäinen perhe olisi erityistuen tarpeessa. Voimavarojen tukeminen edellyttää, että neuvolassa työskentelevillä on valmiudet tunnistaa perheiden tuen tarpeet (STM 2004).

Uusperheiden vanhemmuuden voimavarat valittiin tutkimusaiheeksi, sillä perheen hyvinvointi on jatkuvasti ajankohtainen ja siihen liittyvistä kysymyksistä tarvitaan lisää tutkimustietoa (Åstedt-Kurki ym. 2008). Kaivataan kriittistä tietoa (uus)perhe- ja lähisuhteista meneillään olevien yhteiskunnallisten muutosten osana (Forsberg 2003). Tutkittavaa aihetta on aikaisemmin tutkittu Suomessa melko vähän. Ainoastaan neljä väitöskirjaa Suomessa (Ritala-Koskinen 2001; Sutinen 2004; Broberg 2010; Murtorinne-Lahtinen 2011) ovat käsitelleet uusperheitä tai uusperheiden vanhemmuutta 2000 -luvulla.

Useimmat uusperhettä koskevat tutkimukset on tehty Yhdysvalloissa (Wilcox ym. 2002; Marsiglio 2004; Stewart 2005; Wallerstein & Lewia 2007; Marsiglio & Hinojosa 2007; Weaver & Coleman 2010), missä kuitenkin esimerkiksi huoltajuusjärjestelyt poikkeavat suomalaisesta (Raittila & Sutinen 2008). Perheen tai vanhemmuuden voimavaroja ovat tutkineet Suomessa esimerkiksi Korkiakangas (2005) sekä Pelkonen ja Hakulinen (2002).

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Tutkimuksen lähtökohdat pohjautuvat aiheen tieteellisiin artikkeleihin ja tutkimuksiin, jotka löydettiin kirjallisuushaussa 2011. Kirjallisuushaku tehtiin kirjallisuuskatsaukseen kandidaatin tutkielmaa varten (Uusperheiden vanhemmuus). Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli kuvata vanhemmuutta uusperheissä vanhempien näkökulmasta: millaisia ongelmia ja vahvuuksia uusperheiden vanhemmuuteen liittyi. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on luoda kuva ja ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä ja tutkittavan ilmiön tutkimustraditiosta. Siinä myös kuvataan sitä todellisuutta, jossa tutkittava ilmiö todentuu. (Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.) Pro gradu -tutkielmaa varten kirjallisuushaku uusittiin maaliskuussa 2012. Uusintahaussa saatiin mukaan yksi suomalainen väitöskirja.

Aineiston keruu tehtiin käyttäen tietokantoja Tamcat, Linda, Arto, Medic, Medline, PsycInfo, Cochrane, Cinahl ja Sociological Abstracts. Hakusanoina käytettiin suomenkielisistä sanoista ”uusperhe”, ”uusioperhe”, ”vanhemmuus”, ”äiti”, ”äitipuoli”, ”isä”, ”isäpuoli” ja englanninkielisistä sanoista ”parenthood”, ”remarriage”, ”father”, ”stepfather”, ”mother”, ”stepmother”, ”stepfamily”, ”stepfamily”. Pro gradu -tutkielmaa varten hakua laajennettiin sanoilla ”voimavara” ja ”resource”. Lisäksi aineistoa täydennettiin manuaalisesti.

Tutkimuksesta ei voi puhua ilman lähtökohtien ja käsitteiden määrittelyä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009). Tässä tutkimuksessa uusperheessä asuvista aikuisista käytetään pääsääntöisesti nimityksiä biologinen ja ei-biologinen vanhempi, kun kyseessä on vanhemmuuteen liittyvä rooli. Uusperheessä elävistä lapsista käytetään nimityksiä ei-biologinen lapsi, biologinen lapsi tai puolisoitten yhteinen lapsi. Edellisistä kumppaneista käytetään nimitystä etävanhempi. Puolisoiden uusperheen ulkopuolella asuvista lapsista käytetään nimitystä muualla asuvat biologiset lapset. Tässä tutkimuksessa keskeisiä käsitteitä ovat perhe, uusperhe, vanhemmuus ja vanhemmuuden voimavarat.

2.1 Perhe ja uusperhe

Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset muutokset muokkaavat perhettä. Perhe ei kuitenkaan ole vain passiivinen muutosten kohde, vaan se on aktiivinen toimija. Perhe on hoivaa, seksuaalisuutta ja rahan

käyttöä koskevia päätöksiä toteuttava yksikkö. Yhteiskunnalliset muutokset ovat kuitenkin vaikuttaneet perheeseen siinä määrin että rakkaus, kiintymys ja emotionaalinen sitoutuminen luonnehtivat paremmin aikamme perhe-elämää, kuin aikaisemmin luonnehtineet moraaliset ja taloudelliset velvoitteet. (Forsberg 2003).

Perheellä ja kodilla on yhteiskunnassa taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen tehtävä. Perhe huoltaa jäseniään aineellisesti ja antaa turvaa. Perheen tehtävistä lasten koulutus, vanhustenhuolto sekä terveyden- ja sairaanhoito ovat osittain siirtyneet yhteiskunnalle. Kuitenkin suvun jatkaminen, lasten kasvattaminen, sosialisatio ja perheenjäsenten tunne-elämän säätely ovat edelleen perheen keskeisiä tehtäviä ja perheiden vastuulla. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Ihmiset voivat itse määritellä perheen hyvin monin tavoin yksilötason kokemuksista tai merkityksistä käsin. Määritelmät voivat vaihdella ympäröivän yhteiskunnan ja oman elämäntilanteen mukaan. Kaikilla perheillä on omat erityispiirteensä ja perhe kokonaisuutena on enemmän kuin jäsentensä summa. Perheenjäsenet ovat riippuvaisia toisistaan, vaikka heillä on oma roolinsa perheessä. Neljälle viidestä, perhe on läheisyyttä ja kolmelle neljästä se on vastuuta muista ihmisistä. Seitsemälle kymmenestä, perhe on yhdessä olemista sekä henkistä tukea ja kolmelle viidestä se on yhdessä tekemistä. (Perhebarometri 2007.) Jokaisella ihmisellä on jonkinlainen käsitys perheestä - eletty ja koettu (Kuronen 2003).

Hoitotieteessä perhettä ovat määritelleet Åstedt-Kurki ym. (2008) neljällä tavalla. Perhe voi olla biologisuuteen perustuva, jolloin eli ihmiset ovat sidoksissa toisiinsa biologisin perustein. Juridisin perustein perheen muodostavat avio- tai avoliitossa elävät parit. Emotionaalisin kriteerein määritelty perhe on sellainen, jossa lähimmät ja tärkeimmät ihmiset kuuluvat perheeseen. Yhdessä asuminen on neljäs perheen määritelmä. Myös Castrén (2009) toteaa, että perhe kiinnitetään vanhan ajattelutavan mukaan edelleen asunnon jakamiseen.

Nykysuomen sanakirja (2012) määrittelee perheeksi henkilöt, jotka asuvat samassa taloudessa. Arkikielessä siihen voidaan lukea mukaan kaikki biologisessa tai laillisessa vanhemmuus- ja sisarusuhteissa joskus toisiinsa olleet. Perheeseen kuuluvat mm. äiti-, isä-, sisar-, veli-, tytär- ja poikapuolet, ottolapset, -vanhemmat ja -sisarukset sekä kasvattilapset, -vanhemmat, ja -sisarukset.

Kaikki perheen jäsenet eivät ole välttämättä biologisesti tai edes oikeudellisesti sukua keskenään.

Tilastokeskuksen (2011) määrittelyssä perheen muodostavat sekä avio- että avoliitossa ja rekisteröidyssä suhteessa elävät henkilöt ja heidän yhteiset tai toisen puolison lapset tai jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä lapsettomat avio- ja avoparit sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät parit.

Uusperhe on perhe, jossa asuu uuden parisuhteen lisäksi joko äidin tai isän alaikäisiä lapsia entisestä liitosta. Eli perheessä asuu virallisesti vähintään yksi alle 18-vuotias vain toisen vanhemman lapsi. Uusperheessä voi olla myös yhteisiä lapsia tai täysikäisiä lapsia, ja lapset saattavat asua toisen vanhemman luona ja vieraila ns. etävanhemman luona säännöllisesti. (Nykysuomen sanakirja 2011).

Perhetilastot tehdään lapsen varsinaisen asuinpaikan mukaan. Tästä johtuen ne perheet, joissa lapset eivät ole virallisesti kirjoilla, jäävät tilastojen ulkopuolella. Näin tapahtuu perheiden kohdalla, jotka toteuttavat vuoroviikkojärjestelmää. Vaikka lapsi on joka toinen viikko perheessä, virallisesti uusperhe on vain toinen niistä. Arkikielessä kuitenkin myös ne perheet joissa edellisen liiton lapset eivät virallisesti asu, käyttävät itsestään nimitystä uusperhe. On siis mahdotonta sanoa kuinka paljon itsensä uusperheeksi kokevia perheitä Suomessa on. (Sutinen 2004.)

Raittila ja Sutinen toteavat (2008), että uusperheestä ei tule ydinperhettä. Uusperhe on aina uusi kokonaisuus, mutta sillä on kuitenkin suhde myös vanhaan. Perhekäsityksen ideaalimalli on edelleen biologinen ydinperhe joten on ymmärrettävää, että uusperheessä perhe-elämää jollakin tasolla verrataan siihen. Uusperheen yhtenäisyyteen vaikuttaa myös se, miten siihen sitoudutaan (Hofferth & Anderson 2003).

2.2 Vanhemmuus

Vanhemmuudella käsitteenä voidaan ymmärtää erilaisia rooleja suhteessa lapsiin, joista huoltajuus on keskeinen rooli. Vanhemmuuteen liittyy erilaisia tehtäviä, kuten lapsen ravitsemuksesta ja puhtaudesta huolehtiminen, levon turvaaminen, vaatettaminen ja sairauksien hoitaminen. Vanhemmuuteen liittyy myös rakkauden antaminen, joka on yhtä tärkeää kuin huoltaminen. Vanhemmuus on elämän

opettamista ja arvojen sekä taitojen siirtämistä lapselle. Ihmissuhdeosaajana vanhempi näyttää, kuinka toisten ihmisten kanssa toimitaan ja rajojen asettajana vanhempi huolehtii turvallisuudesta asettamalla sääntöjä. (Hermanson 2008.)

Vanhemmuus on lapsen parhaan edistämistä ja lapsen etuna voidaan nähdä jatkuvuus, pysyvyys, turvallisuus, osallisuus sekä vanhempien ja muiden aikuisten tarjoama rakkaus, hoiva, hoito, suojeleminen, auktoriteetti sekä esimerkki (Nätkin 2003). Nykysuomen sanakirjan mukaan (2011) vanhemmuus kuuluu ihmissuhteista huoltosuhteisiin, jossa toinen henkilö on oikeudellisesti (tai joskus vain moraalisesti) vastuussa toisesta henkilöstä.

Kun avoliitot ja avioerot ovat yleistyneet, parisuhde ja vanhemmuus ovat alkaneet erota toisistaan. On yleistynyt myös jaetun vanhemmuuden käsite, jossa eritellään isän ja äidin vanhemmuus. Ero tekee näkyväksi sen, että vanhemmuudessa on eri osa-alueita, kuten tunnesuhde, huolenpityö, kasvattaminen ja taloudellinen vastuu. Vanhempien ja lasten elässä yhdessä näiden eri osa-alueiden ajatellaan liittyvän yhteen, vaikka näin ei todellisuudessa olisikaan. Eron jälkeen nämä osa-alueet tulevat selkeämmin esiin erillisinä ja usein riitojakin aiheuttavina kysymyksinä. Eron jälkeen vanhemmuus on vahvasti laillisesti säädeltyä. (Nätkin 2003.)

Vanhemmuus voidaan uusperheissä jakaa biologiseen, psykologiseen ja sosiaaliseen vanhemmuuteen. Biologisella vanhemmalla tarkoitetaan vanhempaa, joka on lapsen synnyttänyt tai siittänyt. Psykologisella vanhemmuudella viitataan lapsen omaan, kiintymykseen perustuvaan kokemukseen siitä, keitä hän pitää vanhempina. Sosiaalinen vanhemmuus on arjen huolenpitoa ja vastuunkantoa. Nykyinen lainsäädäntö korostaa eron jälkeen biologisen vanhemman oikeuksia ja taloudellisia velvollisuuksia. Sosiaalisella vanhemmalla ei ole samanlaisia oikeuksia, mutta ei myöskään laillisia velvoitteita. Käytännössä sosiaalisella vanhemmalla voi olla isokin merkitys lapsen hyvinvoinnille arkisessa huolenpidossa ja taloudellisen vastuun kantamisessa. (Kuronen 2003; Wallerstein 2007.)

Sosiaalinen vanhemmuus ei kuitenkaan yksin riitä. Vaikka aikuinen kuinka tahtoisi ryhtyä lapselle vanhemmaksi, se ei takaa, että lapsi kokisi hänet vanhemmakseen (Ritala-Koskinen 2003).

Uusperheen vanhemmuuteen vaikuttavat myös muualla asuvat biologiset vanhemmat, kulttuuri sekä ympäröivä yhteiskunta. Uusperheen arkisissa käytännöissä törmätään usein siihen, kenellä lain mukaan ovat vanhemman oikeudet ja velvollisuudet suhteessa lapseen. Vanhemmuuden osa-alueet ovat ne keskeiset ulottuvuudet, joiden varassa lapset kuvaavat omia perhe- ja läheissuhteitaan. Uusperhetilanteessa nämä eri osa-alueet eivät aina osu yksiin, vaan eri ihmiset voivat edustaa eri osa-alueita. (Ritala-Koskinen 2003; Marsiglio 2004; Sutinen 2005.)

Uusperheessä puoliset saattavat olla täysin erilaisista elämäntilanteista: toisella voi olla takanaan avioliitto sekä kokemusta vanhemmuudesta ja toinen mahdollisesti elänyt vapaata aikuisen elämää uusperheen muodostumiseen saakka. Vaikka monilla puolisoilla on kokemusta yhdestä tai useammastakin parisuhteesta, uusperheeseen tulee uusia jännitteitä aiheuttavia sidoksia. Vanhemmuus itsessään luo merkityksellisiä sidoksia, sillä uusperheessä on otettava huomioon sekä lapset että lasten toinen vanhempi. Se mitä kuuluu biologiseen ja mitä sosiaalisen vanhemmuuteen ovatkin uusperheissä hyvin tärkeä kysymys. Uusperheen vanhemmilla on epätietoisuutta siitä, mikä on oikea tapa suhtautua puolison lapsiin. (Castrén 2009.)

Uusperheessä puolisoitten omaksumat vanhemmuuden roolit voivat vaihdella suuresti. Toiset vanhemmat jakavat paljon kasvatuksellista ja sosiaalista vastuuta puolison lapsista ja toiset eivät halua minkäänlaista vanhemmuutta puolison lapsiin nähden. Saattaa olla myös niin, että biologinen vanhempi ei halua jakaa vanhemmuutta puolison kanssa. Perheen sisälläkin voi olla erilaisia odotuksia liittyen äiti- tai isäpuolen ja lapsen väliseen suhteeseen. (Weaver & Coleman 2010.)

2.3 Vanhemmuuden voimavarat

Voimavara-käsitteellä voidaan tarkoittaa samaa kuin käsitteillä resurssi, selviytymisstrategia, selviytymistaito, vahvuus, kyky, mahdollisuus, toimintamahdollisuus tai keino. Voimavaroja voivat olla persoonalliset ominaisuudet, kuten henkilön pysyvä arvojärjestelmä, itsetunto, hallinnan tunne, seksuaalisuus sekä uskomusjärjestelmä. Myös kyky tunteiden ilmaisuun, toiminnallisuuteen, sekä avun vastaanottamiseen ovat voimavaroja. Ympäristöstä riippuvaisia voimavaroja voivat olla sosiaalinen verkosto, työ sekä muilta ihmisiltä saatu tuki. (THL 2011.)

Voimavarat voidaan määritellä tekijöiksi, jotka auttavat kehittymään vanhempana, puolisona ja yhteisön jäsenenä sekä auttavat välttämään haitallisia kuormittavia tekijöitä tai selviytymään niistä. Voimavarat voivat olla vanhempien persoonallisia voimavaroja kuten vanhempien hyvä terveydentila, koulutustaso, itsetuntemus tai muut iloa tuottavat asiat. Voimavarat voivat liittyä perheen hyviin elämäntapoihin tai perheen hyvään toimivuuteen kuten toimivaan parisuhteeseen. Voimavaroja voivat antaa myös hyvät vuorovaikutussuhteet lasten kanssa. Ulkoisia voimavaroja voivat antaa perheen saama sosiaalinen tuki tai lapsiperheiden palvelut. Lapsiperheitä kuormittavia tekijöitä ovat vastaavasti vanhemmuuteen, perheeseen ja lapsiin liittyvät negatiiviset tekijät. Uusperheen vanhemmuuden voimavaraisuus riippuu siitä, miten voimavaroja kuormittavat ja vahvistavat tekijät koetaan ja miten ne ovat suhteessa toisiinsa. Kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa omiin voimavaroihin tiedostamalla ne ja pyrkimällä aktiivisesti tekemään asioille jotain. (Pelkonen & Hakulinen 2002; Bullard 2010.)

Raittila ja Sutinen (2008) toteavat, että uusperheessä voimavaraisuutta kuormittaa vanhempien uusperheeseen sopeutumisen vaikeus. Uusperheeseen sopeutumisen tekee haasteelliseksi epävarmuus uusperheen asemasta ja epäselvyys vanhempien uusista rooleista sekä tehtävistä. Epävarmuus asemasta ja roolista voivat johtaa turhautumiseen ja pettymykseen. Vastaavasti jokaisella ydinperheen äidiksi ja isäksi tulevalle on käsitys ydinperheen rooleista, sillä ne ovat vuosituhansia hioutuessaan käyneet niin vahvoiksi ja selkeiksi. Uusperheissä vanhempien ja ympäristön erilaiset odotukset ja toiveet uusperheen toiminnasta voivat kuormittaa. Vanhemmilla voi olla odotuksia perheenjäsenten välisestä kiintymyksestä ja se aiheuttaa jännitteitä. (Stewart 2005; Castrén 2009.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän pro gradu -tutkimuksen tarkoituksena on kuvata vanhemmuuden voimavaroja ja niitä vahvistavia sekä kuormittavia tekijöitä uusperheessä vanhempien kokemana. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa uusperheestä perhehoitotyön ja tuki-interventioiden kehittämiseen. Lisäksi tavoitteena on tuotetun tiedon hyödyntäminen hoitotieteellisessä jatkotutkimuksessa.

Tutkimukselle asetettiin seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Mitä ovat vanhemmuuden voimavarat uusperheessä?
2. Mitä ovat vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät uusperheessä?
3. Mitä ovat vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä?

4 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimusote sopii tutkimusalueeseen, josta ei vielä tiedetä paljoa tai jos siihen halutaan saada uusi näkökulma. Laadullinen tutkimus tarkastelee todellisuutta ilman tutkimuksen aineistonkeruuta ja analyysia tarkasti ohjaavaa teoreettista lähtökohtaa. (Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Tutkimuslupa anottiin Suomen Uusperheellisten Liitto ry:ltä ja se saatiin helmikuussa 2012. Osallistujien rekrytointi aloitettiin heti sen jälkeen. Haastattelut toteutettiin maalis-elokuun välisenä aikana. Aineiston tekstiksi kirjoittaminen tehtiin haastattelujen jälkeen ja sen jälkeen toteutettiin aineiston sisällönanalyysi. Tutkimusraportin kirjoittamista aloitettiin tutkimusprosessin aikana ja se saatiin julkaisukelpoiseen muotoon marraskuussa 2012.

4.1 Tutkimuksen osallistajat

Laadullisessa tutkimuksessa osallistajat valitaan tarkoituksenmukaisuuden perusteella. Osallistujiksi valitaan ne henkilöt, joilla on kokemusta tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa osallistujien määrä on yleensä pieni, sillä tutkimuksessa ei tavoitella tilastollista vaan teoreettista yleistettävyyttä. Tutkimuksen kohteena ovat siis kokemukset ja tapahtumat. (Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Tässä tutkimuksessa osallistujien hankintaan käytettiin verkosto-otantaa. Verkosto-otanta sopii hyvin tutkimuksiin, joissa tutkitaan terveystalvetojärjestelmän ulkopuolella olevia ryhmiä. Osallistujiksi haluttiin valita henkilöt, joilla on kokemusta tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Verkosto-otannalla (= lumipallo-otos) tarkoitetaan, että aineiston hankinnassa käytetään hyväksi sosiaalisia verkostoja osallistujien löytämiseksi. Ensimmäisen vaiheen osallistajat hankittiin tarkoituksenmukaisella otannalla ja otosta laajennettiin verkostoa apua käyttäen. Kun osallistuja oli haastateltu, hän sai ehdottaa muita osallistujia tutkimukseen. Näin löydettiin osallistujia, joilla oli kokemuksia tutkittavasta ilmiöstä. (Burns & Grove 2005; Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Tässä tutkimuksessa osallistujina olivat uusperheessä elävät vanhemmat. Vanhemmat olivat uusperheessä asuvan lapsen/lasten biologisia vanhempia tai ei-biologisia vanhempia. Uusperheen vanhemmat olivat keskenään avo- tai avioliitossa. Osallistujien valintakriteerinä oli, että uusperheessä asui virallisesti ainakin yksi ainoastaan toisen puolison alle 18 -vuotias lapsi. Osallistujien taustatietoina kysyttiin osallistujan ikä, sukupuoli ja biologisuussuhde lapseen/lapsiin, uusperheen lasten lukumäärä ja iät, uusperheen kesto, sekä aikaisemmista parisuhteista uusperheen ulkopuolella asuvien lasten määrä.

Osallistajat (n=10) olivat iältään 27–45 vuotta. Osallistujista kuusi oli naisia ja neljä oli miehiä. Pariskuntia oli neljä ja kaksi vanhempaa osallistui tutkimukseen yksin. Osa vanhemmista oli vain biologisia vanhempia, yksi oli ei-biologinen vanhempi ja suurimmalla osalla oli sekä biologinen että ei-biologinen vanhemmuus uusperheessä. Uusperheissä asuvien lasten lukumäärä vaihteli 2–4 välillä ja he olivat iältään 3–15 vuotta. Uusperheet olivat kestoaltaan 3kk–7v. Perheen ulkopuolella asuvien

biologisten lasten lukumäärä vaihteli 0–2 välillä. Kahdessa uusperheessä pariskunnalla oli lisäksi yhteinen lapsi ja yhdelle oli tulossa. (Taulukko 1)

Taulukko 1. Tutkimuksen osallistujat

Osallistujat	Lukumäärä (n=10)
Ikä	
25 - 35	6
36 - 45	4
Sukupuoli	
Nainen	6
Mies	4
Biologisuussuhde uusperheen lapseen/lapsiin	
Biologinen vanhempi	
Ei-biologinen vanhempi	4
Sekä biologinen että ei-biologinen	1
Uusperheen lasten lukumäärä	5
1-2	
3-4	6
Uusperheen lasten (n=25) ikä	4
3-10	
11-15	16
Uusperheen ikä	9
3 kk - 2 v	
2 v - 7 v	4
Uusperheen ulkopuolella asuvat biologiset lapset	6
0	8
1 - 2	2

4.2 Aineiston keruu

Tutkimuslupaa haettiin Suomen Uusperheellisten Liitto ry:ltä helmikuussa 2012 ja se myönnettiin 20.2.12. Suomen Uusperheellisten Liitto ry tiedotti tutkimuksesta yhdistyksen Internet-sivuilla. Internet-sivuilla oli luettavissa Tiedote tutkimuksesta. (Liite 1)

Tässä tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmäksi valittiin haastattelu. Haastattelun etuja ovat aineiston keruun joustavuus, mahdollisuus tutkia huonosti tunnettua aluetta ja saada monitahoisia vastauksia, mahdollisuus tietojen syventämiseen ja arkojen sekä vaikeiden aiheiden tutkimiseen. Aineistoa on

myös mahdollista täydentää jälkikäteen. Haastattelun haittana voidaan pitää sitä, että se vie aikaa ja haastattelijan roolin opettelu on haastavaa. Haastattelussa virhelähteiden mahdollisuus on yleensä suuri, esimerkiksi haastateltavat saattavat pyrkiä antamaan sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia. Lisäksi haastattelu on konteksti-, kulttuuri- ja tilannesidonnaista. (Hirsjärvi ym. 2007.)

Haastattelumenetelmäksi valittiin yksilö- ja parihaastattelu. Yksilö- ja parihaastattelut sopivat aineistonkeruumenetelmäksi erityisesti, kun tutkimusaihe on sensitiivinen eikä tutkimukseen osallistujia kenties halua keskustella tutkimusaiheesta ryhmässä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.) Haastattelu toteutettiin avoimena haastatteluna, jossa haastattelu on lähimpänä keskustelua. Avoin haastattelu sopii parhaiten tutkimusaiheisiin, joita on tutkittu niukasti. Menetelmän toteutuksessa tarvitaan riittävästi itseluottamusta ja kykyä kestää tilanteen ennustamaton ja yllätyksellinen kulku kuitenkin niin, että pysytään aiheessa. (Kylmä & Juvakka 2007.)

Haastattelu rakentui tutkimuskysymyksille. Haastatteluun valittiin muutamia avainkysymyksiä, joiden ympärille haastattelu rakentui. Haastattelutilanteessa pyrittiin objektiivisuuteen ja pitäytymään perustehtävässä. Varottiin omien mielipiteiden tuomista esille haastattelutilanteessa, etteivät ne olisi vaikuttaneet tutkimustuloksiin. Haastattelutilanteeseen pyrittiin luomaan turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri. (Kylmä & Juvakka 2007.)

Haastattelut (n=6) tehtiin 19.3.–24.8.12 välisenä aikana. Haastattelupaikka valittiin osallistujien toiveiden mukaisesti. Pyrkimyksenä oli, että tila olisi häiriötön ja rauhallinen. Tutkimuksen osallistujille tuttu ja miellyttävä paikka edistävät hyvän haastattelutilanteen syntymistä. (Kylmä & Juvakka 2007.) Haastatteluista neljä tehtiin osallistujien kotona, yksi tehtiin osallistujan työpaikalla ja yksi tehtiin osallistujan lomakohteessa. Haastattelut kestivät yhdestä puoleentoista tuntiin.

Aineistonkeruussa haastattelun tallentamiseen käytettiin digitaalista tallenninta. Haastattelun alussa osallistujilta kysyttiin vielä lupa haastattelun tallentamiseen. Tallennetun tutkimusaineiston ansiosta oli mahdollista palata alkuperäiseen aineistoon analyysivaiheen aikana. Haastattelu taltioitiin myöhemmin lisäksi cd:lle varmuuskopion saamiseksi. Osallistajat allekirjoittivat kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumiseksi.

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston käsittely aloitettiin muokkaamalla se tekstimuotoon eli aineiston tekstiksi kirjoittamisella (Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009). Haastatteluaineisto kirjoitettiin tekstiksi sanatarkasti. Haastatteluista viisi tutkija itse kirjoitti tekstiksi, jotta läheinen kosketus aineistoon säilyi ja turvattiin tutkimukseen osallistujien anonymiteetti. Yhden haastattelun tekstiksi kirjoittamiseen käytettiin tutkimusavustajaa. Tekstiksi kirjoitetun aineiston säilyminen varmistettiin varmuuskopioinnilla. Tutkimukseen osallistuneiden tunnistetiedot pidettiin erillään tutkimusaineistosta.

Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin käyttäen laadullista sisällön analyysiä, jota ohjasivat tutkimuskysymykset (Kynäs & Vanhanen 1999; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009). Aineisto luettiin läpi useaan kertaan etsien sanoja ja lauseita vastauksina tutkimuskysymyksiin. Analyysiyksikkönä toimii sana, lause, lauseen osa tai ajatuskokonaisuus. Alkuperäiset ilmaisut pelkistettiin, jonka jälkeen samansisältöiset pelkistykset yhdistettiin alaluokkiin ja nimettiin mahdollisimman hyvin sisältöä kuvaaviksi. Alaluokkien muodostamisen jälkeen samansisältöiset alaluokat yhdistettiin ja muodostettiin yläluokkia ja ne nimettiin sisältöä kuvaaviksi. Yläluokista muodostettiin vielä pääluokat ja ne nimettiin. Induktiivinen päättely eteni siis yksittäistapauksista yleiseen eli päättelyssä tehtiin havaintoja yksittäisistä tapahtumista, jotka yhdistettiin laajemmaksi kokonaisuudeksi. Aineistoa analysoitiin jo sen keräämisen yhteydessä. (Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.) Taulukko 2

Taulukko 2. Esimerkki aineiston analyysistä pääluokassa: vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
"kun joku tulee käymään, niin se ei ookaan niin tuttua välttämättä"	Puolison tuttavia ei tunne	Joutuu tutustumaan uusiin ihmisiin	Sosiaalisen verkoston muuttuminen	Uusperhe-elämää kuormittavat tekijät
"ei ottanut hoitoon lapsia (ex-mies)"	Etävanhempi ei ota lapsia hoitoon	Etävanhempi ei osallistu lasten hoitoon	Vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa	Vanhemmuutta kuormittavat tekijät
"ihan turhista asioista riideltiin loppupeleissä"	Puolisot riitelevät turhista asioista	Puolisoiden keskinäiset riidat	Parisuhdeongelmat	Parisuhdetta kuormittavat tekijät
"jos mä tekisin lapsipuolen kanssa jotakin, niin mulle tulee huono omatunto siitä, että mun täytyisi hyvittää sit omille lapsille jotenkin"	Omalle lapselle täytyy hyvittää, jos on viettänyt aikaa lapsipuolen kanssa	Lasten tasapuolisen kohtelun vaikeus	Lasten eriarvoinen asema	Vaikeudet lasten kanssa
"ei saa olla kahdestaan (puolisot)"	Puolisot eivät saa olla kahdestaan	Puolisoilla ei ole kahdenkeskistä aikaa	Ajan puute	Elämän kiireisyys

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä tutkimuksessa vanhemmuuden voimavarat olivat niitä, jotka liittyivät juuri vanhempana toimimiseen joko perheessä tai suhteessa lapseen. Vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät ovat vanhemmuutta tukevia, mutta eivät varsinaisesti vanhempana toimimista.

5.1 Vanhemmuuden voimavarat uusperheessä

Vanhemmuuden voimavarat uusperheessä ovat uusperheen jäsenten tyytyväisyys, onnistuminen vanhempana sekä tuen saaminen vanhemmuuteen. Taulukko 3

Taulukko 3. Vanhemmuuden voimavarat uusperheessä

PÄÄLUOKKA	YLÄLUOKKA
Uusperheen jäsenten tyytyväisyys	Uusperheen yhteinen tekeminen Lasten hyvinvointi Uusperheen toimivuus Uusperheenjäsenten yhteenkuuluvuus
Onnistuminen vanhempana	Hyvä suhde ei-biologiseen lapseen Hyvä suhde biologiseen lapseen
Tuen saaminen vanhemmuuteen	Tuen saanti vanhemmuuteen puolisoilta Tuen saanti vanhemmuuteen etävanhemmalta

5.1.1 Uusperheen jäsenten tyytyväisyys

Uusperheen jäsenten tyytyväisyyttä vanhemmat kuvasivat uusperheen yhteisenä tekemisenä, lasten hyvinvointina, uusperheen toimivuutena ja uusperheenjäsenten yhteenkuuluvuutena.

Uusperheen yhteinen tekeminen oli uusperheen yhteisiä matkoja ja harrastuksia, *"meillä on ollut kerran vuodessa, aina tehty sellainen yhteinen reissu", "kun me käytiin geokätköilemässä"*. Se oli myös pelaamista tai vain olemista uusperheen kanssa, *"kun pelataan yhdessä", "mulle jotenkin kiva se, että*

me tehdään yhdessä asioita", tai yhteistä tekemistä lasten kanssa. "mä suorastaan nautin siitä, että mä saan touhuta niiden kanssa". (Taulukko 4)

Uusperheen yhteisessä tekemisessä vanhemmat pitivät tärkeänä sitä, että kaikki uusperheen jäsenet viihtyivät tekemisen parissa ja etenkin lapset halusivat yhteistä tekemistä. Vanhemmat myös kertoivat että heille oli tärkeää se, että lapset lähtivät mielellään mukaan uusperheen yhteisille matkoille, *"et se lisää sitä hyvinvointia, kun huomaa et niistä tulee semmosia tärkeitä juttuja"*. Vanhemmat halusivat, että uusperhe viettäisi paljon aikaa yhdessä. Välttämättä se ei edellyttänyt lähtemistä kotoa, vaan se saattoi olla kotonakin toteutuneita kivoja, hauskoja hetkiä, joista kaikki pitivät, *"kaikille tulee hyvä mieli jostakin"*.

Taulukko 4. Uusperheen yhteinen tekeminen

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Uusperheen yhteinen tekeminen	Uusperheen yhteiset matkat Uusperheen yhteiset harrastukset Yhteinen ajanvietto uusperheen kanssa Yhteinen tekeminen lasten kanssa

Lasten hyvinvoinnista vanhemmille kertoi se, että lapset olivat iloisia ja tyytyväisiä, *"jos lapsella on hyvä mieli"*, ja lapset sopeutuivat uusperheeseen, *"oli niin pienikin, että on ehkä sopeutunut"*. Vanhemmille kertoi lasten hyvinvoinnista myös se, että heiltä sai positiivista palautetta, *"niin onhan se aivan ihanaa, kun siellä istuu pöydässä kuusi tai viisi ihmistä, jotka odottaa sun ruokaas, ja olipa hyvää ja muuta vastaavaa"*, ja lasten kouluasiat sujuivat hyvin, *"hän on hoitanut koulunsa hyvin ja muuta vastaavaa"*. Vanhemmille oli tärkeää, että lapset huolehtivat itse koulutehtävistä ja niistä ei vanhempien tarvinnut kantaa vastuuta. (Taulukko 5)

Lasten hyvinvointia oli se, että kaikille lapsille oli tasapuolinen kohtelu, *"meillä on tasavertainen kohtelu lapsille"*, ja lapset myös kokivat sen, *"ettei meillä kellään lapsista ole sellaista oloa, että ne olisi täällä huonompia kuin muut"*. Vanhemmat arvostivat sitä, että lapsilla oli mahdollisuus laajentaa kokemusmaailmaansa, *"pääsee ehkä erilaisiin paikkoihin etävanhempiansa kanssa"*.

Vanhemmat pitivät tärkeänä sitä, että lapset tapasivat uusia ihmisiä ja saivat uusia läheisiä ihmissuhteita.

Taulukko 5. Lasten hyvinvointi

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Lasten hyvinvointi	<p>Lapset ovat tyytyväisiä</p> <p>Lapset sopeutuvat uusperheeseen</p> <p>Lapsilta saa positiivista palautetta</p> <p>Lasten kouluasiat sujuvat hyvin</p> <p>Lapsia kohdellaan tasapuolisesti</p> <p>Lapsilla on mahdollisuus laajentaa kokemusmaailmaansa</p>

Uusperheen toimivuus oli sitä, että uusperheessä oli yhdessä luodut toimintaperiaatteet, *"istutettiin heidät (lapset) pöydän ääreen ja kerrottiin, mitkä on meidän uusperheen säännöt"*. Vanhemmat pohtivat yhteisiä toimintaperiaatteita pääasiassa keskenään, mutta myös lasten kanssa, *"mä kysyn aika usein muksuilta, et mitä sä ajattelit, että mitä te ootte ajatellu näist säännöistä"*. Vanhemmat eivät halunneet, että uusperheessä olisi molemmilla vanhemmilla erilaisia säännöt biologisille lapsilleen, *"täällä ei voi mennä kaksilla säännöillä"*. Kun uusperhe koettiin toimivaksi, vanhemmat olivat uusperhe-elämään tyytyväisiä, *"mä itse koen, että mulla on kaikki, mitä mä tarvin tähän normaaliin arkeen tässä perheen sisällä"*. (Taulukko 6)

Uusperheen toimivuuteen liittyi se, että uusperheen jäsenet olivat tutustuneet toisiinsa ennen uusperheen perustamista, *"viikonloput on tavallaan ollu rakentamassa sitä uusperhedynamiikkaa"*. Vanhemmat pitivät tutustumista tärkeänä asiana ja halusivat järjestää yhteisiä viikonloppuja, jossa mahdollisuus tutustumiseen oli, *"me ollaan yhdessä olon alusta asti lähes kaikki viikonloput vietetty yhdessä"*.

Taulukko 6. Uusperheen toimivuus

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Uusperheen toimivuus	Uusperheessä on yhdessä luodut toimintaperiaatteet Tyytyväisyys uusperhe-elämään Uusperheen jäsenet ovat tutustuneet toisiinsa ennen uusperheen perustamista

Uusperheen jäsenten yhteenkuuluvuudesta kertoi se, että lapset pitivät uudesta puolisoista ja he tulivat hyvin toimeen keskenään, *"mun lapset tykkäs hirveesti"*. Erityisesti uusperheessä elävät äidit kertoivat, että asialla oli heille suuri merkitys. Tärkeää oli myös se, että uusi puoliso välitti ei-biologisista lapsista ja osoitti heille välittämistä sekä antoi hellyyttä, *"samaa aikaan ne kuitenkin saa kokoajan siltä ei-biologiselta vanhemmalta semmosta... hoivaa"*. Yhteenkuuluvuutta paransi se, että uusperheen jäsenet puhuivat keskenään ja pitivät perhekokouksia. (Taulukko 7)

Uusperheen yhteenkuuluvuudesta kertoi se, että uusperheen jäsenillä oli yhteenkuuluvuuden tunne, *"ollaank kaikki samaa perhettä"* ja uusperheen koti koettiin omaksi, *"ja on (lapset) semmosia, että tää on meidän koti"*. Vanhemmista tuntui hyvältä, kun lapset kokivat yhteenkuuluvuutta, *"teinit jotka oli viime vuonna meillä kaikki, kaikki jouluna niin sano että tää on meidän näkönen joulu"*. Vanhemmat myös tietoisesti pyrkivät rakentamaan me-henkeä ja uusia omia perinteitä uusperheeseen.

Yhteenkuuluvuutta oli myös se, että lapset tulivat hyvin toimeen keskenään, *"vaikutti se. että lapset on tullut hyvin toimeen keskenään"*. Erityisesti pienten lasten sopuisa, yhdessä leikkiminen oli vanhemmille tärkeää. Uusperheen jäsenten yhteenkuuluvuuteen liittyi myös se, että lapset halusivat uusperheen perustamista, *"ne niinkuin ootti sitä ja nekin on tavallaan vieny tätä hommaa"*.

Taulukko 7. Uusperheenjäsenten yhteenkuuluvuus

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Uusperheenjäsenten yhteenkuuluvuus	Lapset pitävät uudesta puolisosta Puoliso välittää ei-biologista lapsista Uusperheen jäsenet puhuvat keskenään Uusperheen jäsenten yhteenkuuluvuuden tunne Lapset tulevat hyvin toimeen keskenään Lapset halusivat uusperheen perustamista

5.1.2 Onnistuminen vanhempana

Onnistumista vanhempana vanhemmat kuvasivat hyvänä suhteena ei-biologiseen ja biologiseen lapseen.

Hyvä suhde ei-biologiseen lapseen koettiin läheisenä suhteena ja kiintymisenä häneen, *"kyllähän siihen lapseen on tässä jo kiintynyt"*. Se esiintyi erilaisina positiivisina kokemuksina ei-biologisen lapsen kanssa, *"niinkuin sekin kun kun (ei-biologisen lapsen) äiti niin se oli (ei-biologiselle lapselle) aika usein sanonut, että kun mä en ole hänen äitinsä, se oli vaan hokenut sitä... ja (lei-biologiselle lapselle) oli tullut kauheen paha mieli... mä vaan sanoin sille että mitäs sitten... ja sitten se oli että niin mitäs sitten... ja sitten me oltiin että niin mitäs sitten... se oli kauheen iloinen että mitä väliä sillä on... ei sillä oo mitään väliä kun tässähän sitä kuitenkin kaikki elää ja ..."* ja yhteisenä tekemisenä, *"meillä oli yhteinen harrastus (ei-biologisen lapsen) kanssa"*. Yhteinen tekeminen saattoi olla yhteinen harrastus tai vain puuhaileminen ei-biologisen lapsen kanssa. (Taulukko 8)

Hyvä suhde ei-biologiseen lapseen oli myös sitä, että oli mahdollista vaikuttaa ei-biologisen lapsen asioihin, *"voidaan määrätä vaikka toisenkin lasta"*, auttaa häntä vaikeissa tilanteissa, *"ensimmäinen kiusaamisjuttu kun tuli esiin, niin käytiin yhdes läpi sitä"*, ja oli mahdollisuus hakea omaa rooliaan suhteessa lapsipuoleen, *"meillä kummallakin on vapauksia, että minkälaista roolia me halutaan rakentaa, vaikka nyt sen toisen lapsen kanssa"*. Useat vanhemmat halusivat olla mieluummin aikuisen roolissa suhteessa ei-biologiseen lapseen kuin isä- tai äitipuolena, *"olen aikuinen joka vaan on siellä"*

käytössä", "en oikeastaan pidä itseäni äitipuolena".

Vanhemmat kertoivat että hyvä suhde puolison muualla asuviin biologisiin lapsiin oli heille tärkeää, sillä lapset vierailivat uusperheessä säännöllisesti tapaamassa biologista vanhempansa. Muualla asuvien biologisten lasten viihtyminen uusperheessä koettiin tärkeänä, *"ne (puolison muualla asuvat biologiset lapset) viihtyy meillä ihan hyvin"*, sekä heidän tuleminen sinne mielellään, *"he (puolison muualla asuvat biologiset lapset) on aina ollut hyvin iloisia tavallaan tuleen"*,

Taulukko 8. Hyvä suhde ei-biologiseen lapseen

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Hyvä suhde ei-biologiseen lapseen	Läheinen suhde ei-biologiseen lapseen Positiiviset kokemukset ei-biologisen lapsen kanssa Yhteinen tekeminen ei-biologisen lapsen kanssa Mahdollisuus vaikuttaa ei-biologisen lapsen asioihin Mahdollisuus auttaa ei-biologista lasta vaikeissa tilanteissa Mahdollisuus valita minkälaisen roolin haluaa suhteessa ei-biologiseen lapseen

Hyvä suhde biologiseen lapseen koettiin helppona suhteena häneen, *"omaan lapseen se on automaattinen se... läheisyys"*. Vanhemmat kertoivat, että tuntevat hyvin biologiset lapsensa ja voivat luottaa siihen, että biologiset lapset tuntevat myös heidät. Tämä vaikutti siihen, että heidän ei tarvinnut selittää biologisille lapsilleen niin tarkasti sanomisiaan tai tekemisiään, *"omat lapset jo ehkä tunnistaa, et okei nyt sen naamanilme on tommonen"*. Vanhemmat myös kertoivat, että biologiset lapset sallivat paremmin biologisten vanhempiensa suuttumisen, *"jos mä suutun lujaa, niin se (biologinen lapsi) ajattelee, että äiti vähän hermostu"*. (Taulukko 9)

Hyvä suhde biologiseen lapseen oli myös yhteistä aikaa hänen kanssaan, *"joku kauppareissu kahdestaan voi olla lapsen kanssa huippuhienoa, sit siinä ei ole muita vaatimassa sitä huomioo"*. Yhteinen aika saattoi olla yhteisiä harrastuksia tai pieniä yhteisiä hetkiä biologisen lapsen kanssa. Tähän sisältyi myös läheiset suhteet muualla asuviin biologisiin lapsiin, *"varmasti on lähentynyt (suhde*

eron jälkeen muualla asuviin biologisiin lapsiin)". Vanhemmat kertoivat, että muualla asuvien aikuisten lasten onnistuminen elämässä oli myös heille tärkeää, *kun mä tuun aikuisen esikoisen luokse niin mä nään et miten hän pärjää maailmalla".*

Taulukko 9. Hyvä suhde biologiseen lapseen

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Hyvä suhde biologiseen lapseen	Suhde biologiseen lapseen on helppo Mahdollisuus viettää aikaa biologisen lapsen kanssa Läheiset suhteet muualla asuviin biologisiin lapsiin

5.1.3 Tuen saaminen vanhemmuuteen

Tuen saantia vanhemmuuteen vanhemmat kuvasivat tuen saantina puolisolta ja tuen saantina etävanhemmalta.

Tuen saaminen puolisolta oli yhdessä vastuun jakamista puolison kanssa uusperheestä, *"me niinkuin pyöritetään tätä porukkaa yhdessä".* Vastuuta jaettiin esimerkiksi lasten hoitamisessa, kasvattamisessa tai kuljettamisessa päiväkotiin ja kouluun, *"se hoitaa lapsia joka ehtii eikä mitenkään muuten", "eikä vaan ajatella, että se on mun vastuulla niitten lasten kouluttaminen siinä".* (Taulukko 10)

Puoliso auttoi myös vanhempana toimimisessa neuvomalla, tekemällä huomioita tai konkreettisesti auttamalla vaikeissa tilanteissa, *"kumppani ehkä tekee semmoisia huomioita lapsen ja minun suhteesta mitä minä en näe", "otti (ei-biologisen lapsen) olkapäälleen ja vei johonkin pesuhuoneeseen ja sanoi että nyt lopetat ton ja sit se rauhottu".*

Vanhemmat kertoivat, että puoliso auttoi laajentamaan omaa näkökulmaa esimerkiksi ristiriitatilanteissa oman biologisen lapsen kanssa, *"joskus sitä vaikka tulee kiistaa lasten kanssa, niin... kun toinen on siinä vähän ulkopuolisena niin se monesti auttaa kattomaan sitä asiaa vähän niin kuin järkevämmiin tai ei niin tunteella".* Puolisot kertoivat, että heillä oli myös mahdollisuus oppia toiselta vanhemmuutta, *"on joitakin asioita taas missä sitte hänen tapansa toimii".* Puolison tukena koettiin

myös mahdollisuus hakea omaa vanhemmuuden roolia myös suhteessa puolisoon, *"tässä mä voin hakee sitä omaa roolia"*.

Taulukko 10. Tuen saanti vanhemmuuteen puolisolta

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Tuen saanti vanhemmuuteen puolisolta	Puolison kanssa jaetaan vastuuta uusperheestä Puoliso auttaa vanhempana toimimisessa Mahdollisuus hakea omaa vanhemmuuden roolia uusperheessä

Tukea etävanhemmalta koettiin saavan, jos heihin oli hyvä suhde, *"tullaan älyttömän hyvin toimeen"*. Kaikki vanhemmat kertoivat, että hyvää suhdetta etävanhempaan pidettiin tärkeänä asiana, *"kyllä kaikista tärkeimpänä näen ne just ne välit niihin ex-puolisoihin"*. Hyvä suhde oli sitä, että heidän kanssaan voi keskustella, ja heitä myös tavattiin tarvittaessa. Hyvä suhde oli sitä että ei ollut riitelyä, eikä mustasukkaisuutta ja etävanhemmat koettiin myös ystävinä, *"mun exmieheen on tosi kaverivälit"*. (Taulukko 11)

Vanhemmat kertoivat että hyvänä koettiin myös se, jos heillä oli hyvä suhde etävanhemman uuteen kumppaniin ja heidänkin kanssaan voi jakaa vanhemmuutta, *"mun ex-miehen puoliso...välillä se saattaa, kun se tuo lapsia niin vinkata mulle jonkun jutun, mitä ne on puhunut siellä, että semmosta mitä mä en välttämättä keskustelisi ollenkaan"*. Vanhemmat halusivat että etävanhemmat olivat onnellisia uusissa parisuhteissaan.

Tärkeänä pidettiin sitä, että etävanhempaan voi luottaa varsinkin silloin, kun lapset ovat heidän luonaan, *"ei tarvinnut ikinä huolehtia siitä, että on ollut aina kunnollinen"*. Vanhemmat pyrkivät säilyttämään yhteiset toimintatavat lasten suhteen etävanhempien kanssa, *"jos tossa tapauksessa olis lähteny siihen mukaan, että ex-mies olisi sanonut, että on se ikävä se äiti, että kaikkea vaatii ja voit sitten ihan koska vaan tulla tänne, niin toinen olisi siinä alkanut hyppää siinä edestakaisin, se olisi vinyt ihan maton alta"*.

Vanhemmat arvostivat sitä, että etävanhemmat osallistuvat lasten hoitamiseen, *"meillä ainakin toimii hyvin että mun ex-mies ottaa hyvin lapsia"*, heidän kanssaan voi sopia lasten tapaamisista sekä asumisesta, *"mä oon mun exän kanssa sopinut (lasten käynnit etävanhemman luona)"* ja heidän kanssaan voi jakaa vanhemmuutta, *"mä soitan iskälle, jos tää ei lähde pelittää"*.

Vanhemmuuden jakamista oli myös se, että järjestettiin yhdessä lasten syntymäpäiviä ja muita juhlia, *"suunnitellaan esimerkiksi tän mun keskimmäisen lapsen lakkiaisia ex-puolison ja hänen uuden puolison kanssa samas keittiössä"*. Tukena pidettiin sitä, että lapsilla oli useita vanhempia jakamassa vastuuta heistä ja kaikki halusivat toimia lapsen parhaaksi, *"on kolme aikuista, jotka pystyy hakemaan ja viemään ja kuljettamaan"*, *"kunnia myös (ei-biologisen lapsen) isälle, hänellä on hyvin voimakas tahto toimia vaan lapsen parhaaksi"*. Etävanhemmalta saatu tuki auttoi vanhemmuudessa, mutta myös helpotti omaa arjen elämää.

Taulukko 11. Tuen saanti vanhemmuuteen etävanhemmalta

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Tuen saanti vanhemmuuteen etävanhemmalta	<p>Hyvä suhde etävanhempaan</p> <p>Etävanhempaan voi luottaa</p> <p>Etävanhemmat osallistuvat lasten hoitamiseen</p> <p>Etävanhempien kanssa voi sopia lasten tapaamisista</p> <p>Vanhemmuutta voi jakaa etävanhemman kanssa</p> <p>On useita vanhempia, jakamassa vastuuta lapsista</p>

5.2 Vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät uusperheessä

Vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät uusperheessä ovat toimiva parisuhde, henkilökohtaiset sekä ulkoiset voimavarat. (Taulukko 12)

Taulukko 12. Vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät uusperheessä

PÄÄLUOKKA	YLÄLUOKKA
Toimiva parisuhde	Puolisoiden kyky sopia keskenään asioista Puolisoiden toimiva kommunikaatio Puolisoiden keskinäinen rakkaus Puolisoiden yhteinen aika Edellisten parisuhteiden hyväksyminen
Henkilökohtaiset voimavarat	Henkilökohtaiset positiiviset ominaisuudet Oma itsenäisyys Realistinen asennoituminen uusperhe-elämään Tieto uusperheeseen liittyvistä asioista
Ulkoiset voimavarat	Hyvät aineelliset voimavarat Läheisten ihmisten tuki

5.2.1 Toimiva parisuhde

Toimivaa parisuhdetta vanhemmat kuvasivat puolisoiden kykynä sopia keskenään asioista, toimivana kommunikaationa, puolisoiden keskinäisenä rakkautena, puolisoiden yhteisenä aikana sekä edellisten parisuhteiden hyväksymisenä.

Puolisoiden kyky sopia keskenään tuli esille siinä, että taloudellisten kulujen jakamisesta oli uusperheessä sovittu, *"että mä maksan lainan kaikki, ja (puoliso) hoitaa muut kustannukset"*. Puolisot olivat sopineet keskenään miten asumisen ja normaalin elämisen kulut jaetaan sekä miten he huolehtivat biologisten ja ei-biologisten lasten kustannuksista. Puolisot olivat sopineet rakentavansa yhdessä parisuhdetta *"jos me ei rakenneta sitä uutta parisuhdetta niin me ei myöskään pystytä luomaan siihen perhettä ympärille"*, eivätkä halunneet uskoa pelkän rakkauden voimaan, *"mä en tuudittaudu siihen valheeseen että kyllä tää rakkaus kuljettaa"*. (Taulukko 13)

Puolisoiden kykyyn sopia yhdessä asioita liittyi puolisoiden luonteiden samankaltaisuus, joka nähtiin yhteistyötä helpottavana tekijänä, *"ollaan hyvin samanlaisia luonteita"* ja puolisoiden samanlainen tapa

toimia erilaisissa tilanteissa, *"meillä on samanlainen tapa toimia ristiriitatilanteissa"*. Siihen liittyi myös puolisoiden keskinäinen tuki *"kuitenkin oli tukena, jos tarvis"*.

Taulukko 13. Puolisoiden kyky sopia keskenään asioista

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Puolisoiden kyky sopia keskenään asioista	Taloudellisten kulujen jakamisesta on uusperheessä sovittu Puolisot pyrkivät rakentamaan parisuhdetta Puolisoiden keskinäinen samankaltaisuus Puolisoiden keskinäinen tuki

Puolisoiden toimivana kommunikaatiota pidettiin avointa kommunikaatiota, *"kyllä me ollaan aika avoimesti näistä puhuttu"*. Puolisot kokivat tärkeänä, että kaikista asioista pystyi puhumaan, *"me puhutaan asiat halki poikki pinoon"*, ristiriidoista keskusteltiin, *"tosi paljon me niitä (kiistoja)... pohditaan"* ja ongelmista puhuttiin ajoissa, *"varmistelen vähän jo etukäteen, et okei tilanne ei pääse revähtämään ihan katastrofaaliseksi"*. (Taulukko 14)

Puolisot kertoivat, että uusperheessä ollaan aktiivisia ottamaan asioita puheeksi, *"tuleekin niin kuin helpommin otettua puheeksi"* ja, että se on helpompaa kuin aikaisemmassa ydinperheessä, *"uudessa suhteessa on helpompi ottaa niitä jatkuvasti (ristiriitoja esiin)"*. Puolisot kokivat, että uusperheessä tulee myös kuunneltua sekä kysytyä puolison mielipiteitä, *"kuunnellaan mitä toinen... haluaa"*, *"mä oon mieluummin kysyny ku oletanut"*. Lähes kaikki puolisot halusivat kehittää kommunikaatiotaitojaan uusperheessä.

Taulukko 14. Puolisoiden toimiva kommunikaatio

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Puolisoiden toimiva kommunikaatio	Puolisoiden avoin kommunikaatio Puolisot keskustelevat ristiriidoista Ongelmista puhutaan ajoissa

Puolisoiden keskinäiseen rakkauteen liittyi toistensa rakastaminen, *"jos saa sellaisen ihmisen, joka todella rakastaa ja välittää, niin kyllä se hirveän iso asia on siihen elämiseen koko ajan"*, mutta myös se, että se välittyi lapsille, *"kun sä leikkasit paprikan palaset ja laitoit ne sydämen muotoon sämpylän päälle"*. Puolisot halusivat, että lapsilla oli mahdollisuus nähdä vanhempien keskinäistä rakkautta, *"lapset näkee ja kuulee kun hellitään ja pussaillaan"*. Puolisot halusivat myös, että lapset näkevät heidän sovinnon tekemisen, jos heillä oli ollut keskinäisiä riitoja, *"jos me ollaan jostain kiistelty niin sitten pidetty huolta että lapset sitten näkisi sen sopimisenkin"*. (Taulukko 15)

Puolisot kertoivat, että ydinperheessä lapset olivat nähneet vanhempien riitelyä, ja olivat nyt tyytyväisiä, että lapsilla oli mahdollista nähdä vanhempien hyvää yhteistyötä, *"kyllä mä nyt parempaa viestiä tuon, kun siinä entisessä elämässä kun me oltiin aina kuin kissa ja koira ja sitä tappelua"*.

Puolisot korostivat puolisoiden keskinäisen rakkauden merkitystä toimivalle parisuhteelle ja toimivan parisuhteen merkitystä uusperheen onnistumiselle, *"se perimmäinen voimavaran lähde, että meillä on asiat hyvin"*.

Puolisoiden keskinäisestä rakkaudesta kertoi tyytyväisyys toistensa luonteenpiirteisiin, *"kun mies on hyvin jämäkkä semmonen, niin se on tavallaan se hyvä puoli"*, *"(puolison) periksi antamattomuus"* ja halu huomioida toistensa tunnetiloja, *"huomaan, että sä siitä stressaannut"*. Puolisot kertoivat, että pystyvät herkemmin huomioida uusperheessä puolison käyttäytymisen muutoksia kuin aikoinaan ydinperheessä, *"tuleekin niin kuin helpommin ... huomattua niitä asioita"*.

Taulukko 15. Puolisoiden keskinäinen rakkaus

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Puolisoiden keskinäinen rakkaus	Puolisot rakastavat toisiaan Lapset näkevät puolisoiden keskinäisen rakkauden Tyytyväisyys puolison luonteeseen Puolisot huomioivat toistensa tunnetiloja

Puolisoiden yhteinen aika oli yhdessä olemista ilman lapsia, *"meillä on täysin lapsivapaita viikonloppuja, niin ne on niitä hetkiä, jolloin saa ladattua taas"* tai yhteisiä harrastuksia, *"niin me"*

paetaan moottoripyörällä jonnekin". Lähes kaikki puoliset pitivät tärkeänä sitä, että oli niitä viikonloppuja, jolloin lapset eivät olleet paikalla, "jos ei niitä olisi niin tulisi varmaan niitä kliksejä". Vanhemmat saattoivat olla kotona ja nauttia siitä, ettei tarvinnut kantaa vastuuta lapsista, "ei mee niin arjen pyörittämiseen se homma" tai sitten matkustelivat tai retkeilivät, "me oltiin melomassa ja pyöräilemässä". (Taulukko 16)

Vanhemmat kertoivat, että kahdenkeskisen ajan järjestämiseksi täytyi nähdä vaivaa, *"mä aktiivisesti etsin omille lapsille paikkaa mihin mä voin laittaa heidät viikoks kesälomalla, et me päästään kahdestaan".* Jotkut vanhemmat kokivat tärkeänä sen, että ei tarvinnut tuntea huonoa omaatuntoa siitä, että lapset olivat etävanhemman luona, kun vastaavasti ydinperheessä joutui puolisoitten kahdenkeskisen ajan järjestämiseksi pyytämään aina ulkopuolisen apua esimerkiksi isovanhemmilta.

Taulukko 16. Puolisoiden yhteinen aika

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Puolisoiden yhteinen aika	Puolisot viettävät aikaa yhdessä Puolisoiden yhteiset harrastukset

Edellisten parisuhteiden hyväksyminen oli sitä, että puoliset hyväksyivät toistensa aikaisemman elämän, *"sekin on sitä vanhemmuutta vahvistava se hyväksyntä, on asioita... jotka olivat jo olemassa ennen minua".* Edellisen parisuhteen hyväksymiseen liittyi myös puolison lapsien hyväksyminen, *"ja (puolison) entiset muksut pitää hyväksyä".* Vanhemmat kertoivat, että lasten olemassa olo muistutti puolison aikaisemmasta elämästä, *"meillä on vielä jonkun muun lapset, jotka on muistutus siitä, et sillä on ollu muutakin rakkauselämää joskus". (Taulukko 17)*

Aikaisemman elämän hyväksymistä pidettiin toisaalta myös ehtona uusperheen onnistumiselle, *"jos meinaa elää uusperheessä, siinä pitää hyväksyä kaikki entiset elämät".* Edellisten parisuhteiden hyväksyminen oli myös sitä, että edellisten parisuhteiden päättymisen syistä oli puhuttu niitä oli käsitelty, *"et ne (mikä kaatoi edelliset suhteet) on puhuttu auki", "itellä on pitkä liitto takana, toisella on avioliitto ja pitkä uusperhesuhde sen jälkeen takana, meillä on molemmilla ajatusta siitä, mitkä on kaataneet ne".*

Taulukko 17. Edellisten parisuhteiden hyväksyminen

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Edellisten parisuhteiden hyväksyminen	Puolisot hyväksyvät toistensa aikaisemman elämän Puolisot ovat käsitelleet edellisten parisuhteiden päättymisen syyt

5.2.2 Henkilökohtaiset voimavarat

Henkilökohtaisia voimavaroja vanhemmat kuvasivat henkilökohtaisina positiivisina ominaisuuksina, omana itsenäisyytenä, realistisena asennoitumisena uusperhe-elämään ja tietona uusperhe-elämään liittyvistä asioista.

Henkilökohtaisia positiivisia ominaisuuksia olivat hyvä itsetuntemus, *"sitä jo vähän tuntee itsensä"*, ja huumorintaju, *"tässä sopassa ainakin huumorintaju kehittyy"*. Huumorintajua pidettiin jopa välttämättömänä, *"huumorintaju on välttämätön ominaisuus"*. Rauhallinen suhtautumistapa asioihin oli tärkeää, *"pitää ottaa rauhallisesti"*, ja asioita haluttiin pohtia rauhassa, *"mä otan yleensä aikalisän"*, sekä voimavaraisuuden tunne, *"meillä on nyt siihen enemmän rahkeita"*. (Taulukko 18)

Voimavaraisuuden tunne saattoi liittyä vanhempana toimimiseen, *"minä pystyn sanomaan meillä sen että meidän lapset tottelee tälläin eikä mun tarvi sitä hakea mistään niin"*, tai arjessa selviytymiseen, *"on sellaisia selviytymiskeinoja jotka auttaa sellaisissa tilanteissa jotka saattaa tulla siellä arjessa vastaan"*.

Vanhemmat kertoivat, että he olivat kehittyneet ihmisinä ja uusperhe antoi vielä enemmän mahdollisuuksia siihen, *"oppinut vähän ajatteleen asioita niin kuin laajemmin"*, *"antaa itsensä kehittämiseen paljon mahdollisuuksia"*. Vanhemmat kertoivat, että ovat uusperheessä saaneet kokea erilaisia asioita ja uusperhe-elämä on opettanut heitä, *"saa kokea enemmän erilaisia asioita, on tää ainakin opettanut tässä"*.

Taulukko 18. Henkilökohtaiset positiiviset ominaisuudet

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Henkilökohtaiset positiiviset ominaisuudet	Hyvä itsetuntemus Huumorintaju Rauhallinen suhtautuminen asioihin Voimavaraisuuden tunne Ihmisenä kehittyminen

Oma itsenäisyys oli sitä, että on omaa aikaa, *"saa niin kuin nauttia siitä omasta aikuisesta ajasta"*. Vanhemmat kertoivat, että järjestävät omaa aikaa tietoisesti, *"mä otan omaa aikaa"* ja pyrkivät siihen, että myös puolisoilla on omaa aikaa, *"oman ajan ottamiseen, molemmatkin vähän tökkii sitä toista"*. Oman ajan ottamisella vanhemmat pääsivät hetkeksi pois arjen vastuista, *"pääsee tavallaan pois niistä arjen kuvioista"*. Oma itsenäisyyttä olivat myös omat harrastukset, *"kävin valokuvaamassa"* ja antoisa työ, *"mulla on semmonen työ, josta mä nautin"*. Vanhemmat kertoivat, että ovat uusperheessä paremmin oppineet tiedostamaan oman itsenäisyyden merkitystä omalle hyvinvoinnille ja miten tärkeää oma hyvinvointi on, *"siitä on niinku rakentanu omaa vanhemmuuden hyvinvointia"*, *"mun pitää tehdä, et mä saan voimavaroja kestää tätä tilannetta"*. (Taulukko 19)

Taulukko 19. Oma itsenäisyys

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Oma itsenäisyys	On omaa aikaa Omat harrastukset Antoisa työ

Realistisena asennoitumisena uusperhe-elämään pidettiin sitä, että hyväksyttiin elämään kuuluvat erilaiset ongelmat, *"mä kyllä tiedostan se että jos jollakin lapsella ei ole koko ajan kivaa, niin se tarkoita, että olipas tämä uusperhe nyt huono hänen kannaltaan, että tavallaan normaalielämää se on"* ja uskallettiin näyttää epätäydellisyys, *"eikä tarvi olla niin ku... semmosta kiiltokuvaa"*. Vanhemmat kertoivat, että hyväksyvät normaalin riitelyn eivätkä pyrikään olemaan ongelmattomia, *"ei ainakaan aleta... että me ollaan niin kuin parempia ihmisiä"*. Realistiseen asennoitumiseen liittyi myös

maalaisjärjellä pärjääminen, *"mä olen yrittänyt tällä maalaisjärjellä pärjätä tässä"* ja realistinen suhtautuminen uusperheen onnistumiseen, *"kai se on niin että sitä sitten eroaa tai hitsautuu yhteen"*. (Taulukko 20)

Vanhemmat halusivat hyväksyä uusperheen erilaisuuden verrattuna ydinperheeseen, *"ei aseta niin kuin sellaisia tavoitteita, että siitä tulee samanlainen kuin jostakin ydinperheestä"* eivätkä pyrkineet tavoittelemaan ydinperheen mallia, *"samanlaiseksi saa niin kuin sellaista ydinperhettä... lähettäis niin kuin yrittäänkään"*. Asian hyväksyminen vaikutti vanhempiin positiivisesti, *"kun siitä pääsee yli, ettei koskaan voi olla ydinperhe, niin siinä tulee sellainen aika rento asenne siihen touhuun"*. Sen lisäksi että vanhemmat hyväksyivät uusperheen erilaisuuden verrattuna ydinperheeseen, he joltakin osin pitivät sitä jopa parempana, *"on jollain tavalla pikkuisen erityistä"*, *"mulle sopii oikein hyvin, että se ei ole ydinperhe"*.

Realistista asennoitumista uusperhe-elämään oli myös se, että vanhemmat luottivat asioiden järjestymiseen, *"tuntuu siltä, että se homma niin ku sujuu"*. Luottamukseen vaikutti erilaiset positiiviset kokemukset asioiden järjestymisestä, *"kun huomasi että asiat järjestyy pikkuhiljaa"*, ja vaikeista ajoista selviytyminen, *"mä oon selvinny erosta, melkein totaalista yksinhuoltajuudesta, mä oon selvinny siitäki, et si ku se tulee se ex-puoliso takasin sinne ni, et sillonki semmonen ajatu,s et se haluaa sen lapsen sinne, ja kaikest sellasesta niin, et on tässä selvitty"*. Joskus vanhemmat huomasivat vasta jonkin ajan kuluttua, että ongelmat ovat poistuneet, *"sen näkee vasta joskus aikojen päästä kuinka syvällä mentiin"*.

Taulukko 20. Realistinen asennoituminen uusperhe-elämään

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Realistinen asennoituminen uusperhe-elämään	Hyväksyy sen, että elämään kuuluvat erilaiset ongelmat Hyväksyy sen, että uusperhe on erilainen verrattuna ydinperheeseen Luottamus asioiden järjestymiseen

Tietoa uusperhe-elämään liittyvistä asioista saatiin omasta tai puolison aikaisemmasta kokemuksesta uusperhe-elämästä. Vanhemmilla saattoi olla kokemusta lapsena olemisesta uusperheessä, *"mä olen asunut koko lapsuuteni uusperheessä"* tai vanhempana olemisesta, *"nykyinen puoliso... hänelläkin on kokemus millaista elämää on uusperhe-elämä"*. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että oli tietoa lapsen ikävaiheeseen liittyvistä asioista, *"keskusteltu siitä, että se on, se kuuluu jossain vaiheessa teini-ikäisyyteen"*. (Taulukko 21)

Tietoa saatiin sekä omasta kokemuksesta että työskentelystä lasten ja nuorten parissa, *"puolison, hän on... ollu sellasis tehtävis, et hän on toiminu nuorten kanssa"*. Tietoisuutta siitä että muissakin uusperheissä on samanlaista, pidettiin tärkeänä, *"huomattu, että näin menee muillakin"*, ja sitä, että oma uusperhe-elämä etenee normaalisti, *"että se menee justiinkin tasan sellaista käyrää, kun mitä siellä uusperhe-elämää on kuvattu"*.

Taulukko 21. Tieto uusperhe-elämään liittyvistä asioista

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Tieto uusperhe-elämään liittyvistä asioista	Kokemus uusperhe-elämästä Tieto lapsen ikävaiheeseen liittyvistä asioista Tietoisuus siitä, että muissa uusperheissä on samanlaista

5.2.3 Ulkoiset voimavarat

Ulkoisia voimavaroja vanhemmat kuvasivat hyvinä aineellisina voimavaroina ja läheisten ihmisten tukena.

Hyvä aineellinen voimavara oli uusperheen hyvä taloudellinen tilanne, *"ehkä se on helppoo, kun ei ole niin rahasta kireetä"*. Vanhemmat pitivät tärkeänä sitä, että pystyivät huolehtimaan lapsen kuluista, *"että pystyy ne lapset elättään ilman sitä (edellistä) puolisoa"*. Hyvä taloudellinen tilanne antoi mahdollisuuden myös auttaa etäperheiden lapsia, *"niin on hyvä, että saan jaettua (tavaroita muille lapsille)"*. Hyvänä aineellisena voimavarana pidettiin hyviä asumisolosuhteita, *"voimavarana se minkälaisessa paikassa asuu"*. Asumisolosuhteiden hyvyyteen vaikutti luonnonläheisyys ja

asuinpaikka, *"luonto ja seutu on yleisesti vanhemmuuden ja oman henkisen jaksamisen voimavara"*, asunnon suuri koko, *"se on hyvän kokoinen talo ollut meille"* ja se, että asunto on kaikille uusi, *"yhteinen koti, jossa ei ole kenenkään historiaa"*. Vanhemmat pitivät tärkeänä sitä että jokaisella oli asunnossa tila, jossa sai välillä olla yksin, *"kaikille pitäisi antaa enemmän sitä omaa tilaa"*. (Taulukko 22)

Taulukko 22. Hyvät aineelliset voimavarat

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Hyvät aineelliset voimavarat	Uusperheen hyvä taloudellinen tilanne Hyvät asumisolosuhteet

Läheisiltä saatua tukea saatiin isovanhemmilta, *"jotka (isovanhemmat) aktiivisesti tekemisissä lasten kanssa"*. Vanhemmat kertoivat, että lapsilla oli nyt paljon isovanhempia ja kaikkien tuki oli tärkeää lapselle, *"myöskin (yhteinen lapsi) ... pitää mummonaan myös (sisarpuolen mummoa)"*. Vanhemmat arvostivat sitä että edellisen puolison vanhemmat ajattelivat lapsen parasta, eivätkä antaneet avioeron vaikuttaa suhteeseen lapsenlapsen kanssa, *"pystyy (ex-puolison vanhemmat) ajattelemaan sen asian just niin kuin lapsen kannalta"*. (Taulukko 23)

Tukea saatiin ystäviltä. Ystävien kanssa voitiin keskustella lapsista, *"paljon ystäviä, joilla on myös lapsia, sitten näiden kokemusten jakaminen on tosi tärkeää"*, vanhemmuudesta, *"on näitä (ystäviä), joiden kanssa ruodin näitä (vanhemmuuteen liittyviä ongelmia) oikein sillain, että se on meidän ystävyys se perusjuttu"* tai parisuhteesta, *"voi puhista se, et nyt mua ottaa tiätöks te niin paljon päähän toi äijän toiminta"*. Ystäviltä sai myös neuvoja, *"ja se on antanut monta kertaa mulle neuvoja"*.

Tukea oli läheisten positiivinen suhtautuminen uusperheeseen, *"ne (läheiset) yleensä suhtautuu meihin positiivisesti"* ja uuden puolison hyväksyminen, *"kummitkin toivotti tervetulleeks ja on kiva tutustua"*. Vanhemmille oli tärkeää myös se, että edellisen kumppanin vanhemmat hyväksyivät uuden puolison, *"ex-anoppi, niin me oltiin just kahvilla mun puolison kanssa siellä"*. Vanhemmat toivoivat, että voisivat kokea kuuluvansa vielä edellisen kumppanin perheeseen, *"kävi miten kävi, niin minä olen silti osa heidän perhettään, vaikka onkin eronnut tavallaan heidän pojastaan"* ja suhde heihin säilyisi hyvänä,

"on säilynyt semmoset hyvät välit".

Läheisten ihmisten tukena vanhemmat pitivät mahdollisuutta puhua jollekin ongelmista, *"niin me käydään kävelemässä ja sitten taas (ystävä) soittaa mulle, että lähdetkö kävelylle ja mä olen, että selvä lähetään ja mä olen, että mä tapan sen kohta, jos mä en lähde nyt käveleen vähäks aikaa tai jotain, sit me jutellaan niitä ja taas on helppo kestää se teinimonsteri".* Tukea saatiin myös samanlaisessa elämäntilanteessa eläviltä ystäviltä, *"yks ystävä... jolla on samanlainen uusperhekuvio, on ollut hirveän paljon tukea"* ja työtovereilta, *"mulla on töissä työparina nainen, joka on uusperheessä".* Osalla vanhemmista oli kokemusta myös uusperheiden vertaisryhmistä ja he pitivät sitä hyvänä,

Taulukko 23. Läheisten ihmisten tuki

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Läheisten ihmisten tuki	Isovanhempien tuki Ystävät Läheisten positiivinen suhtautuminen uusperheeseen Läheiset hyväksyvät uuden puolison Mahdollisuus puhua jollekin ongelmista Samanlaisessa elämäntilanteessa elävien ystävien tuki

5.3 Vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä

Vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä ovat uusperhe-elämää kuormittavat tekijät, vanhemmuutta kuormittavat tekijät, parisuhdetta kuormittava tekijät, vaikeudet lasten kanssa sekä elämän kiireisyys. (Taulukko 24)

Taulukko 24. Vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä

PÄÄLUOKKA	YLÄLUOKKA
Uusperhe-elämää kuormittavat tekijät	Uusperheen hyväksymisen vaikeus Sosiaalisen verkoston muuttuminen Uusperheen toimivaksi saamisen vaikeus Epävarmuus uusperhe-elämästä
Vanhemmuutta kuormittavat tekijät	Epäluottamus etävanhempaan Vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa Ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeus Biologisena vanhempana toimimisen vaikeus
Parisuhdetta kuormittavat tekijät	Parisuhdeongelmat Epäluottamus puolison vanhemmuuteen
Vaikeudet lasten kanssa	Lasten eriarvoinen asema Ongelmat lasten kanssa Tyytymättömyys lapsen käyttäytymiseen
Elämän kiireisyys	Ajan puute Elämä on aikataulutettua

5.3.1 Uusperhe-elämää kuormittavat tekijät

Uusperhe-elämää kuormittavia tekijöitä vanhemmat kuvasivat uusperheen hyväksymisen vaikeutena, sosiaalisen verkoston muuttumisena, uusperheen toimivaksi saamisen vaikeutena ja epävarmuutena uusperhe-elämästä.

Uusperheen hyväksymisen vaikeus tuli esille siinä, että vanhemmat kokivat syyllisyyttä edellisen suhteen hajoamisesta, *"kun se on kuitenkin ero... että lapset ei ole saanut valita... niin voi olla vähän semmonen syyllinen olo siitä"*. Erityisesti vanhemmat olivat pahoillaan sitä, että lapset joutuivat kokemaan ydinperheen hajoamisen, *"et ku heillä on romuttunu se oma ideaali siitä, et se on se meidän ydinperhe"*. Vanhempien syyllisyyttä lisäsi se, että lapset kertoivat kaipaavansa vanhaa ydinperhettä, *"lapsilla on sitä semmosta edellisen paikan kotirakkautta"*, tai joitakin siihen liittyviä asioita, *"välillä"*

lapset sanoo, että siellä oli kivempi piha". (Taulukko 25)

Vanhemmilla oli vaikeaa hyväksyä uusperheen erilaisuus suhteessa ydinperheeseen, *"vaikeinta ollut se, että hyväksyä, että uusperhe ei ole ydinperhe"*. Osalla vanhemmista oli voimakkaampana mielessään ydinperheen malli, *"on yksi kokonainen perhe... mutta oliko meillä sitten liian utopistinen kuva siitä"*, ja he kertoivat jossakin vaiheessa toivovansa sen kaltaista perhettä, *"ehkä ne odotukset on sillain, että siinä alussa tulee niin symbioottinen porukka"*, ja kokivat pettymystä, *"ei sitä niin kuin samanlaiseksi saa niin kuin sellaista ydinperhettä"*.

Vanhemmat kertoivat, että uusperheessä eläminen on näkyvämpää kuin ydinperheessä eläminen, *"me ollaan vähän niin kuin... lasitalossa elämistä"*. Vanhemmat kertoivat, että joutuivat tietoisesti luopumaan ydinperheen kuvitelmasta, *"luopua siitä (ydinperheen) illuusiosta"*. Läheisillä oli myös vaikeus hyväksyä uusperhe, *"se on kanssa ehkä uusperheen yks sellainen haaste että kaikki ei sitä (uusperhettä) välttämättä heti hyväksy"*, joka näkyi myös siinä että haluttiin puuttua uusperheen toimintaan, *"kaikilla ihmisillä on kauheasti sanomista, miten me täällä eletään"*.

Vanhemmat kertoivat, että uusperheen hyväksyminen vaati aikaa, *"se (uusperheen hyväksyminen) vaatii ehkä aikaa kaikilta"*, ja koettiin, että uuden puolison täytyi ansaita paikkansa, *"siinä sitten pikkuhiljaa ansaitsee sen paikkansa sukulaisten silmissä"*. Erityisesti edellisten kumppaneiden vaikeus hyväksyä uusperhe kuormitti vanhempien vanhemmuutta, *"niit kommentteja kuulee välillä (puolison edellinen kumppani) puheesta, et sä et oo ollenkaan sopiva"*, ja se saattoi esiintyä myös syyttelyinä, *"nauti nyt sopastas, kun oot keittänyt"*. Jos edelliset kumppanit eivät hyväksyneet uusperhettä, se vaikutti koko uusperheeseen, *"se on ikävää ettei se ole vaan yhden ihmisen ongelma, vaan koko porukan ongelma"*.

Taulukko 25. Uusperheen hyväksymisen vaikeus

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Uusperheen hyväksymisen vaikeus	Syyllinen olo edellisen suhteen hajoamisesta Vaikeus hyväksyä uusperheen erilaisuus suhteessa ydinperheeseen Läheiset eivät hyväksy uusperhettä Edelliset kumppanit eivät hyväksy uusperhettä

Sosiaalisen verkoston muuttuminen oli sitä, että joutui tutustumaan uusiin ihmisiin, *"toisella on tuttavina ja ei ookaan ne, kun joku tulee käymään, niin se ei ookaan niin tuttua välttämättä"*. Uuden puolison mukana tuli uusia ystäviä perheeseen, joihin tutustuttiin, *"se (puolison) ystäväpiiriin... tutustuminen niin se on varmaan yks semmonen kuormittava tekijä"*. Toisaalta taas jotkut ihmissuhteet katkesivat, *"ystävyyssuhteiden katkeaminen niiden kanssa, jotka eivät hyväksy uusperhettä"*. Vanhemmat pitivät sosiaalisen verkoston hajoamista ja uudelleen kokoamista kuormittavana, *"alkuvaiheessa, kun siinä tapahtu tosiaan sen sosiaalisen verkon kannalta pieni räjähdys", "sosiaalisen verkon kannalt ... että sen sai uudelleen kasattua"*. (Taulukko 26)

Taulukko 26. Sosiaalisen verkoston muuttuminen

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Sosiaalisen verkoston muuttuminen	Joutuu tutustumaan uusiin ihmisiin Ihmissuhteiden katkeaminen

Uusperheen toimivaksi saamisen vaikeuteen liittyi vaikeus luoda uusperheeseen yhteisiä toimintatapoja, *"joutuu miettimään niitä yhteisiä sääntöjä"*. Vanhemmat kertoivat että joutuivat tietoisesti ponnistelemaan, että saivat uusperheen toimivaksi, *"että sen saa toimimaan se tuntuu vaativan huomattavaa vaivannäköä"*. Yhteisiä toimintatapoja pyrittiin luomaan jo ennen uusperheen perustamista, mutta se koettiin vaikeaksi, *"on vaikeampi suunnitella yhteisiä pelisääntöjä, kun toinen on alkuun kuin kylässä hammasharjoineen"*. Vaikeutta lisäsi se, että puolisoilla oli jo olemassa tiettyjä toimintatapoja suhteessa lapsiin ja perhe-elämään sekä omaisuutta, *"ei voi kaikissa asioissa mennä niin kuin teillä on totuttu tekemään näin ja meillä on totuttu tekemään näin", "ehkä on ollut huonoa, että on minun talo, minun koneet ja minun tavarat"*. (Taulukko 27)

Uusperheen muodostumiseen ja yhdessä asumiseen sopeutuminen oli vaikeaa, *"uusperheen muodostuminen... siihen liittyi aika paljon kaikenlaista ihan ongelmaakin", "yhdessä asuminen... on se tietenkin haasteellistakin sopeutumista"*. Vanhemmat kertoivat, että uusperheen perustamisen aikaan liittyi paljon kuormittavia käytännön elämän muutoksia ja edellisen parisuhteen päättymiseen liittyviä asioita, *"vaihtui molemmilla työpaikat", "asuinpaikka vaihtui", "muksut piti kouluun saada ja talo rakentaa", "siinä oli parisuhteen päättymiseen liittyvät aiheet ja ongelmat ja kuviot myöskin samaan"*

aikaan päällä", "muutettiin tähän ja sit viä ruvettiin remppaan ja sit lapsilla koulut alkoi ja eskarit ja se oli aika mäjäys koko porukalle". Vaikeutta lisäsi se, että uusperheen perustaminen tapahtui nopeasti, "tuli se uusperhekuvio ... niin ne tapahtu kaikki oikeastaan aika lyhyellä aikajanelalla".

Vanhemmat kertoivat että kokivat uusperheen toimivaksi saamisen vaikeutena sitä, että joutuivat luomaan kaiken alusta eikä uusperheellä ollut yhteistä historiaa tai yhteisiä muistoja, "sitä on kuitenkin ollu vasta niin vähän aikaa sitä yhteiselämää", "et ydinperheessä voi aina palata siihen hyvään menneeseen, siihen aikaan kun me oltiin pari ennen lapsia, sieltä voi ammentaa".

Taulukko 27. Uusperheen toimivaksi saamisen vaikeus

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Uusperheen toimivaksi saamisen vaikeus	Uusperheen yhteisten toimintatapojen luomisen vaikeus Uusperheen muodostumiseen liittyviin muutoksiin sopeutumisen vaikeus Uusperheen perustaminen tapahtuu nopeasti Uusperheellä ei ole yhteisiä muistoja

Epävarmuus uusperhe-elämästä oli epävarmuutta uusperheen pysyvyydestä, "kyllä siinä oli välillä sellaista uskon puutetta että ei tästä (uusperhe) tuu mitään". Vanhemmat pohtivat, oliko uusperheen perustaminen oikea päätös, "oliks tää kauheen järkevää" ja olivat myös miettineet sen lopettamista, "puntaroiitiin, että jatketaanko vai lopetetaanko koko homma". Vanhemmat saattoivat myös pelätä, että uusperheen sisällä tapahtuisi eriytymistä, "täällä on hyvin äkkiä kolme eri perhettä neljän seinän sisällä. (Taulukko 28)

Vanhemmilla oli paljon odotuksia ja toiveita uusperheen onnellisuudesta, "siinä on jotenkin valtavat odotukset, kun menee yhteen", "on liian odotus siitä, että kaikki on tässä koko ajan kauheen onnellisia". Vanhemmat kuitenkin kertoivat, että odotukset olivat olleet epärealistisia unelmia, "ensin oli niin vaaleanpunaista, voi tästä tulee ihana uusperhe". Epävarmuutta uusperhe-elämästä lisäsi tiedon ja kokemuksen puute uusperhe-elämästä, "uusperhehommassa on ollut kaikenlaisia juttuja, mistä ei aikaisemmin ole tiennyt", "ei ollut mitään kokemusta mistään". Vanhemmat olivat kokeneet

hiljattain ydinperheen hajoamisen, joka myöskin oli suurimmalle osalle ensimmäinen kokemus, *"ei me vanhemmat tiedetä koko eroamisesta mitään"*.

Taulukko 28. Epävarmuus uusperhe-elämästä

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Epävarmuus uusperhe-elämästä	Epävarmuus uusperheen pysyvyydestä Epärealistiset odotukset uusperheestä Ei ole tietoa uusperhe-elämästä

5.3.2 Vanhemmuutta kuormittavat tekijät

Vanhemmuutta kuormittavia tekijöitä vanhemmat kuvasivat epäluottamuksena etävanhempaan, vanhemmuuden jakamisen vaikeutena etävanhemman kanssa, ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeutena sekä biologisena vanhempana toimimisen vaikeutena.

Epäluottamus etävanhempaan sisälsi huonon yhteistyön etävanhemman kanssa, *"meillä (exän kanssa) oli vähän kiistaa näistä meidän... (lapsien) tapaamisten järjestämisestä"*. Vanhemmat kokivat vaikeana, jos asioista ei pystynyt sopimaan etävanhempien kanssa, *"stressaa, jos ei pysty asioista sopimaan"*. Yhteistyö etävanhemman kanssa oli huonoa, koska ei ollut enää luontaista yhteydenpitoa, vaan sopimisia jouduttiin tekemään puhelimella ja sähköpostilla, *"ei ookaan enää jatkuvaa keskusteluyhteyttä siihen toiseen vanhempaan"*, *"puhelimessa tai sähköpostilla... tehtävät jotkut... sopimiset, se ei ole ollenkaan sama asia"*. (Taulukko 29)

Epäluottamusta aiheutti se, että etävanhempi ei osallistunut lasten hoitoon, *"ei ottanut hoitoon lapsia (ex-mies)"* tai taloudellisiin kustannuksiin, *"ärsyttää, että hän menee ja tekee ja sanoo, ettei mulla nyt ookaan yhtään antaa rahaa"*. Osaa vanhemmista kuormitti huoltajuusriidat, *"jos sitä ei (huoltajuusriita) saada ratkaistua se vaikuttaa huonontavasti (vanhemmuuteen), joihin liittyi myös pelko, että lähivanhemmuudesta joutuisi luopumaan, "se on kauheen väärin lasta kohtaan, kun yritetään viedä joku vanhempi pois"*. Vanhemmat kokivat että huoltajuusriita kosketti myös heitä, vaikka kyse oli puolisoon liittyvästä huoltajuusriidasta, *"siinä vähän tuli niin kuin vedetyksi mukaan"*.

Vanhemmat kertoivat, että heitä kuormitti etävanhempien henkilökohtaiset tai taloudelliset ongelmat, *"kyse oli (lapsipuolen) äidin... (henkilökohtaisesta ongelmasta), ni tota en voinu sivuuttaa"*, *"aina oli tili tyhjä... edelleen on"*. Etävanhemman henkilökohtaiset ongelmat vaikuttivat myös siihen, että lapset eivät voineet vieraillla heidän luonaan säännöllisesti, *"että ei voi laittaa semmoiselle"*. Vanhemmat saattoivat olla huolissaan myös puolison edellisestä kumppanista, *"oli se ongelma... oli (puolison edellinen kumppani) hyvin väsynyt siitä lasten hoitamisesta"*.

Taulukko 29. Epäluottamus etävanhempaan

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Epäluottamus etävanhempaan	Huono yhteistyö etävanhempien kanssa Etävanhempi ei osallistu lasten hoitoon Huoltajuusriidat Etävanhempien henkilökohtaiset ongelmat

Vanhemmuuden jakamisen vaikeutta etävanhemman kanssa ilmaistiin sillä, että etävanhemmat ovat olemassa ja vaikuttavat heidän elämäänsä, *"mulle suurin kuormittava tekijä on exät"*, *"edellinen puoliso, josta on eronnut, niin on tavallaan siinä elämässä mukana"*, sekä tilanteen pysyvyydellä, *"eikä niistä pääse eroon millään keinoin"*. Etävanhemman olemassaolo saattoi vaikuttaa myös omaan ei-biologiseen vanhemmuuteen uusperheessä, *"aluks musta tuntu sillä tavalla, että siinä menettää jotain, ettei pysty ihan kokemaan sitä tai ottamaan sitä kokemusta siitä perheenä olemisesta täydellisenä, koska siinä aina roikkuu joku kolmas"*. Vanhemmat pyrkivät pitämään joltakin osin etäisyyttä heihin, *"että ei tuu liikaa elämään"*. (Taulukko 30)

Etävanhemmat ja heidän toiveensa täytyi ottaa huomioon lasten asioissa, *"ne (edelliset kumppanit) pitää ottaa huomioon"*, *"lasten toisilla vanhemmilla on omat toiveet"* ja vanhemmat kokivat kuormittavana sen, että asioista joutui sopimaan usean ihmisen kanssa, *"sopiminen vaatii laajaa yhteydenpitoa kaiken maailman ihmisiin"*. Vanhemmuuden jakamisen vaikeus oli lasten asumisten järjestämisen vaikeutta, *"(lapsipuolen) tästä sijoituksesta, että onko se nyt missä ja millä tavalla"*, ja lasten kulkemista etä- ja lähiperheen välillä, *"rasitteena näkee tietysti matkat, että kun joutuu (lapset) kulkeen"*. Lähi- ja etäperheiden erilaiset käytännöt lasten suhteen kuormittivat vanhemmuutta, *"luovia*

niiden sääntöjen... välillä (etä- ja lähiperheiden)", ja se, että vanhemmilla ei ollut mahdollista vaikuttaa etäperheiden toimintaan, "sinne ei voi vaikuttaa suoranaisesti, että mitä siellä tapahtuu".

Taulukko 30. Vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa	Etävanhemman olemassaolo Etävanhempi täytyy ottaa huomioon lasten asioissa Lasten asumisten järjestämisen vaikeus Lasten kulkeminen etä- ja lähiperheen välillä Lähi- ja etäperheessä erilaiset käytännöt lasten suhteen

Ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeutta oli se, että vanhemmuutta täytyi toteuttaa tietoisemmin ei-biologisen lapsen kanssa, "se suhde vaatii enemmän niin kuin tietoista työn tekemistä", ja joutui näkemään myös vaivaa suhteen vuoksi, "enemmän joutuu tekemään ehkä töitä sen lapsen kanssa, mikä ei ole oma". Vanhemmat kertoivat, että suhde ei-biologiseen lapseen oli erilainen kuin suhde biologiseen lapseen, "se on erilainen se suhde niin kuin suhteessa omaan lapseen sit siihen mikä ei ole oma lapsi", eikä niin luonnollinen kuin biologisen lapsen kanssa, "se suhde ei ole kuitenkaan niin luonnollinen, kun taas se oma lapsi". (Taulukko 31)

Ei-biologiset vanhemmat kokivat vaikeana sen, että heillä ei ollut mahdollisuutta aina vaikuttaa ei-biologisen lapsen asioihin, "mahdollisuudet joka tapauksessa rajalliset", eivätkä he voineet olla yhteydessä ei-biologiseen lapseen silloin, kun hän vieraili etävanhemman luona, "mä en voi pitää sinne puolison lapseen yhteyttä". Ei-biologisena vanhempana toimiminen oli vaikeaa tilanteissa, joissa ei-biologinen lapsi käyttäytyi huonosti, "et ottaa päähän ne.. mukulat (puolison) eivät osaa pestä hampaitaan missään muualla, kun siellä vessassa suljetun oven takana, missä on talon ainut suihku".

Vanhemmat kertoivat, että ei-biologisen lapsen huono käyttäytyminen kuormitti heitä enemmän kuin biologisen lapsen vastaavanlainen käyttäytyminen, "jos tässä olis (puolison) lapsen leivänmurut niin sieppaa ihan pirusti, mutta jos ne on mun lapsen, niin mä vaan siivoan".

Ei-biologinen lapsi saattoi myös torjua ei-biologisen vanhemman, "*(ei-biologinen lapsi) ulkoisti mut täysin elämästään*". Torjunta saattoi esiintyä siten, että ei-biologinen lapsi ei puhunut ei-biologiselle vanhemmalla ollenkaan tai hän saattoi kyseenalaistaa ei-biologisen vanhemman auktoriteetin uusperheessä, "*et toinen saattaa heittää kasvoille, että et sä voi mua määrätä, kun sä et oo mun äiti*".

Taulukko 31. Ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeus

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeus	Ei-biologisena vanhempana joutuu toimimaan tietoisemmin Ei-biologinen lapsi käyttäytyy huonosti Ei-biologinen lapsi torjuu ei-biologisen vanhemman

Biologisena vanhempana toimimisen vaikeutta koettiin vaikeissa tilanteissa biologisten lasten kanssa, "*mä olin jo suurinpiirtein, että mä kuristan sen seuraavaks sen tenavan (oman), jos se ei enää lopeta totta raivoamista*". Vaikeat tilanteet liittyivät vanhempien mielestä normaaliin elämään, mutta he kokivat kuormittavana sen, kun ne vaikuttivat heidän käyttäytymiseensä, "*niin menee itse siihen samaan, että alkaa huutaan ja raivoon*". Vaikeissa tilanteissa vanhemmat olisivat kaivanneet enemmän tukea, "*olen mäkin monta kertaa sitä (tukea lapsen kasvatukseen) tarttenut*". (Taulukko 32)

Uusperheessä vanhemmat joutuivat olemaan enemmän erossa biologisista lapsistaan, koska lapset vierailivat säännöllisesti etävanhemman luona, "*minä olin paljon (biologisesta) lapsesta erossa*". Lähes kaikki biologiset vanhemmat kokivat, että yhdessäoloa biologisen lapsen kanssa oli liian vähän, "*lapsen (biologinen) kanssa oleminen vähenee, niin se myös kuormittaa*" ja he pyrkivät sitä tietoisesti järjestämään, "*mun täytyy suunnitella omat työniikin niin, että... mä olisin siellä kotona*". Myös lapset kaipasivat kahdenkeskistä aikaa biologisen vanhemman kanssa, "*mun lapset kaipaa mun kanssa (kahdenkeskistä aikaa)*".

Taulukko 32. Biologisena vanhempana toimimisen vaikeus

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Biologisena vanhempana toimimisen vaikeus	Vaikeat tilanteet biologisen lapsen kanssa Joutuu olemaan erossa biologisesta lapsesta Liian vähäinen yhdessä olo biologisen lapsen kanssa Lapset kaipaavat kahdenkeskistä aikaa biologisen vanhemman kanssa

5.3.3 Parisuhdetta kuormittavat tekijät

Parisuhdetta kuormittavia tekijöitä vanhemmat kuvasivat parisuhdeongelmina ja epäluottamuksena puolison vanhemmuuteen.

Parisuhdeongelmina koettiin se, että puoliset eivät keskustelleet keskenään, *"se (ongelma) voi tulla tyhmän isona, kun siitä ei ookaan keskusteltu"*. Vanhemmat kokivat kuormittavana sen, että asioista riideltiin silloin, kun oli yhteistä aikaa ilman lapsia, *"yhteen aikaan että me riideltiin melkein joka kerta, kun lapset oli poissa"*. Vanhemmilla oli vaikeuksia jakaa taloudellista vastuuta, *"miten jaetaan esimerkiksi vastike osakkeesta, kun mulla on kolme asujaa sulla vaan yksi ja puoli"*, ja he joutuivat pohtimaan miten rahaa käytetään, *"kokeiltiin jossakin vaiheessa yhteisiä rahoja, mutta sitten tullaan ihan täysin karahdetaan"*. (Taulukko 33)

Ongelmina koettiin myös puolisoitten keskinäiset riidat, joita pääosin kuvattiin turhina ja typerinä, *"ihan turhista asioista (riideltiin) loppupeleissä"*, *"kiistoja siis tosi typeriäkin"*. Vanhemmat kertoivat, että olivat epävarmoja parisuhteesta ja pelkäsivät pettymistä, *"pelkää sitä uudelleen pettymistä"*. Vanhemmat pohtivat usein sitä, oliko parisuhteessa esiintyvä ongelma normaalia vai pitikö siitä huolestua, *"on hirmu herkkä sille, että sekä sen parisuhteen sisällä, että onko tämä nyt niin kuin huolestuttavaa vai normaalia"*, *"mitkä asiat on semmosia, mihin voi ajatella, että aika auttaa ja normaali elämä auttaa ja milloin pitäisi ruveta miettimään, että onko tässä jotain"*.

Vanhemmat kokivat että parisuhdeongelmiin liittyi läheisesti se, että heillä ei ole ollut normaalia seurusteluvaihetta, vaan mukana ovat heti olleet lapset, *"ei ole ollut sellaista normaalia seurusteluvaihetta ollenkaan"*, *"yleensä, jos rupee seurusteleen tutustutaan ja seurustellaan, mutta nyt ollaan oltu sellaisella isolla porukalla"*.

Taulukko 33. Parisuhdeongelmat

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Parisuhdeongelmat	Puolisot eivät keskustele Taloudellisen vastuun jakamisen vaikeus puolison kanssa Puolisoiden keskinäiset riidat Epävarmuus parisuhteesta

Epäluottamusta puolison vanhemmuuteen koettiin tilanteissa, joissa puoliso kohteli ei-biologista lasta huonosti, *"että, jos mua alkaa joku häiritteä, että (puoliso) on sanonut jotain lapsille (ei-biologisille) että mistä mä en tykkäis"*. Vanhemmat kertoivat että seurasivat sivusta, miten puoliso kohteli ei-biologista lasta, *"itte siinä joutuu vähän kikkaileen, että meneekö liian tiukaks, kun ne ei ole hänen omia lapsiaan"*. Vanhemmat kertoivat että kun puoliso oli erimielisyyksiä ei-biologisen lapsen kanssa, se tuntui heistä pahalta, *"mut kun (puoliso) suuttuu, niin se sattuu"*. (Taulukko 34)

Epäluottamusta puolison vanhemmuuteen aiheutti se, että puoliso hoiti biologista vanhemmuuttaan huonosti esimerkiksi suosimalla biologista lastaan, *"isä haluaa päästää lapsensa helpommalla ja käy siivoamassa sen huoneen"*, tai puoliso ei ollut riittävän kiinnostunut biologisen lapsensa elämästä, *"kysyin ...puolisolta, et mitä sun lapselle kuuluu, niin hän voi sanoa, et hän ei tiedä"*.

Taulukko 34. Epäluottamus puolison vanhemmuuteen

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Epäluottamus puolison vanhemmuuteen	Puoliso kohtelee ei-biologista lasta huonosti Tunne siitä, että puoliso hoitaa biologista vanhemmuuttaan huonosti

5.3.4 Vaikeudet lasten kanssa

Vaikeuksia lasten kanssa vanhemmat kuvasivat lasten eriarvoisena asemana, ongelmina lasten kanssa ja tyytymättömyytenä lapsen käyttäytymiseen.

Lasten eriarvoiseen asemaan liittyi vanhempien vaikeus kohdella lapsia tasapuolisesti, *"siinä on ehkä yksi semmoinen aika iso haaste (kohdella lapsia tasapuolisesti)"*. Vanhemmat kuitenkin pyrkivät lasten tasa-arvoiseen kohteluun, *"että molempia kohtelisi tasapuolisesti"* ja kokivat, että joutuivat tietoisesti ponnistelemaan asian eteen, *"tietoisesti tekemällä tehdä ne samat asiat ja ... molemmille lapsille"*. (Taulukko 35)

Vanhemmat kertoivat, että välttelivät kertomasta toisen puolison biologiselle lapselle, mitä olivat tehneet puolisoiden yhteisen lapsen kanssa niinä viikonloppuina, kun lapsi oli vierailmassa etävanhemman luona, *"ettei tule semmoinen olo, että me tehdään täällä jotain kivaa, kun hän lähtee pois"*. Vanhemmat kokivat, että heidän täytyi hyvittää biologiselle lapselle, jos antoivat huomiota ei-biologiselle lapselle, *"jos mä tekisin lapsipuolen kanssa jotakin, niin mulle tulee huono omatunto siitä, että mun täytyisi hyvittää sit omille lapsille jotenkin"*.)

Vanhemmat tiedostivat, että lapset saattoivat olla eriarvoisessa asemassa myös ikänsä perusteella, *"että helposti isompi lapsi jää varjoon"*. Lapset myös itse kokivat olevansa eriarvoisessa asemassa ja ilmaisivat sen vanhemmille, *"kyllä (lapsipuoli) on sanonut ääneen, että... miksi (puolisoiden yhteinen lapsi) on enemmän sylissä tai jotain semmoista"*.

Taulukko 35. Lasten eriarvoinen asema

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Lasten eriarvoinen asema	Lasten tasapuolisen kohtelun vaikeus Lapset kokevat olevansa eriarvoisessa asemassa

Ongelmia lasten kanssa olivat vaikeudet murrosikäisten lasten kanssa, *"jos niiden murrosikäisten kanssa menee muutenkin hermot aina välillä"*. Vanhemmat kertoivat, että uusperheen perustaminen on

vaikeaa, jos puolisoilla on murrosikäisiä lapsia, *"ne on kuitenkin ollu teini-ikäisiä sit suurin osa, ni ni tota toisaalta sekään ei oo mikään helppo vaihe perustaa uusperhettä"*. Vaikeana koettiin erilaiset erimielisyydet lasten kanssa, *"nuorimmaisen kanssa on välillä sitä, että jos etukäteen kysytään, niin mihinkään ei ole kiva lähteä"*. (Taulukko 36)

Lapsilla saattoi olla myös henkilökohtaisia ongelmia ja he kävivät perheneuvolassa tai psykologilla, *"yhdellä lapsista alko oleen kaiken näköistä", "lapsi joutui terapiaan tai tonne perheneuvolaan"*. Vanhemmat kertoivat, että he olivat usein epä tietoisia lasten ongelmien syistä, *"sitäkin on vaikea mieltä että johtuuko se tästä uusperhekuvioista vai voiko se olla kahden sisaruksen välistä sisarkateutta"*, ja pohtivat sitä, *"että kuuluuko tämä niin kuin ikään ja normaaliin asiaan vai onko tämä sitten tästä kuvioista johtuva tai jostakin muusta"*.

Taulukko 36. Ongelmat lasten kanssa

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Ongelmat lasten kanssa	Vaikeudet murrosikäisten lasten kanssa Erimielisyydet lasten kanssa Lapsen henkilökohtaiset ongelmat Epätietoisuus lasten ongelmien syistä

Tyytymättömyys lasten käyttäytymiseen tuli esille tilanteissa, joissa lapsi eristäytyi, *"jää niin kuin leikkimään ja pelaamaan"* tai oli muuten hiljainen, eikä puhunut vanhemmilleen, *"kun se ei tule yhtään kertoon mitään"*. Vanhempia kuormitti se, että lapset kertoivat muille uusperheen asioita, *"me eletään niin, että meidän lapset saattaa kertoilla meidän asioita etävanhemmilleen"*. Ikävänä koettiin se, että lapset kertoivat muille uusperheen erimielisyyksistä ja riidoista, *"jos olisi joitakin riitoja... niin nekin tulee aika helposti ei ihmisten korviin"*. (Taulukko 37)

Vanhemmat olivat huolissaan lasten koulumenestyksestä ja siitä, että lapset eivät tehneet koulutehtäviään, *"koska se ei olisi lukenut... tehnyt yhtään mitään"*. Lasten huono käyttäytyminen saattoi olla sitä, että lapset yrittivät saada toista vanhempaa puolelleen, *"yritetään saada niin kuin puolelleen, että mä raivostuisin siitä, mitä iskä on sanonut"*, lapset puhuttelivat vanhempiaan huonosti,

"kestää tavallaan sitä piikittelyä", tai arvostelivat vanhempiaan, "että sä oot ihan tyhmä, sä oot tommonen nipo ja kaikkee, se tuntu tosi pahalta", tai muuten kiukuttelivat, "kun toi meidän... kun se saa sen päälle (kiukuttelu)".

Lapsen huonoon käyttäytymiseen puuttumista pidettiin joskus vaikeana, *"pitää olla uskallusta vaikkano sille teinistyvälle ei-mun lapselle, et sä korjaat myös ne jälkes"*. Vanhemmat tiedostivat, että joskus lapsen ei-toivottu käyttäytyminen saattoi liittyä lapsen luonteenpiirteisiin, joita he pyrkivät ymmärtämään ja hyväksymään.

Taulukko 37. Tyytymättömyys lapsen käyttäytymiseen

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Tyytymättömyys lapsen käyttäytymiseen	Lapsen eristäytyminen Lapset kertovat muille uusperheen asioita Huoli lapsen koulumenestyksestä Lapset käyttäytyvät huonosti

5.3.5 Elämän kiireisyys

Elämän kiireisyyttä vanhemmat kuvasivat ajan puutteena ja aikataulutettuna elämänä.

Ajan puute oli sitä, että ei ollut aikaa olla lasten kanssa, *"aika menee ja viikot menee ja työssä on kiireistä, ettei sitä vaan (ole aikaa lapsille)"*. Vanhemmat kertoivat, että ajan jakaminen oli vaikeaa lapsille työn kiireisyyden vuoksi, ja tunsivat siitä huonoa omaatuntoa ja olisivat halunneet olla enemmän lasten kanssa, *"huono omatunto, jos mä oon ollu töissä illan, kun hän on meillä", "että sitä haluaisi antaa kyllä enemmän"*. Vanhemmat kertoivat, että uusperheen yhdessäolo oli liian vähäistä, *"kun pelataan yhdessä, tulee pitkiä aikoja ja huomaa, ettei ole taas keretty yhtään kertaakaan tekeen"*, joka osaltaan johtui siitä, että uusperheen jäsenillä oli paljon omia menoja, *"kukakin on missäkin menossa"*. (Taulukko 38)

Puolisoilla oli vanhempien mukaan liian vähän yhteistä aikaa ja vaikeuksia myös järjestää sitä, *"ei saa olla kahdestaan"*, *"kun ei kuitenkaan meinata kaksin päästä"*. Puolisoiden kahdenkeskisen ajan vähäisyyteen saattoi vaikuttaa myös se, että heillä ei ollut yhteisiä harrastuksia, *"me... ei oikein oo yhteisiäkään (harrastuksia)"*. Myöskään itselle ei ollut riittävästi aikaa, *"sitä voi enää ottaa sillon ku haluaa (omaa aikaa)"*

Taulukko 38. Ajan puute

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Ajan puute	Ei ole aikaa olla lasten kanssa Uusperheen liian vähäinen yhdessäolo Puolisoilla ei ole kahdenkeskistä aikaa Ei ole aikaa itselle

Aikataulutettua elämää oli sekä lapsiin että omaan elämään liittyen, *"tää on niin tämmöstä jo niin aikataulutettua"*. Lasten vierailut etävanhempien luona esimerkiksi viikonloppuisin tai vuoroviikkojärjestelmässä vaikuttivat siihen, että vanhemmat ja etävanhemmat joutuivat suunnittelemaan lasten elämää kalentereiden kanssa, *"niin kalenterin kanssa joutuu paljon"*. Lastenhoitoon vanhemmat olisivat kaivanneet apua sukulaisilta ja osa vanhemmista kertoi, että sukulaiset asuivat kaukana ja siksi lastenhoitoapua ei ollut, *"meidänkään kummankaan vanhemmat... ei asu täällä"*, *"ei ole sitä lastenhoitoapuakaan"*. (Taulukko 39)

Lasten elämän aikataulutaminen heijastui koko uusperheeseen ja omaankin elämään, *"elämän niinku suunnitteleminen viikon jaksoissa"*, *"me eletään ens viikon keskiviikkoon ja sit se katkee ja sit seuraavana keskiviikkona jatketaan siitä mihin on jääty keskiviikkona"*. Vanhemmat kertoivat, että kokivat kuormittavana sen, että muidenkin suunnitelmat vaikuttivat heidän elämäänsä, *"että muidenkin ihmisten aikataulut vaikuttaa meidän uusperhe aikatauluihin"*.

Vanhemmat kokivat vaikeana myös ajan jakamisen, *"en pysty löytämään aikaa päivästä ystäville, työlle, perheelle, kaikille yhtä aikaa"*, ja sen, että läheiset eivät ymmärtäneet heidän aikataulutettua elämäänsä, *"ystävistä ehkä enemmän kuin puolet ei ole lapsia, sit tavallaan niiden on vaikea ymmärtää"*,

että miten se perhe-elämä voi olla niin kiireistä". Myös lomien sopiminen koettiin haastavana, "epävarma, miten lomat menee". Tähän saattoi liittyä vanhempien turhautumista, "mä oon jo lyöny hanskat tiskiinkin ja aatellu et pitäkää lomanne".

Taulukko 39. Aikataulutettu elämä

YLÄLUOKKA	ALALUOKKA
Aikataulutettu elämä	Lasten elämä on aikataulutettua Oma elämä on aikataulutettua

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu

Vanhemmuuden voimavaroja uusperheessä ovat uusperheen jäsenten tyytyväisyys, onnistuminen vanhempana ja tuen saaminen vanhemmuuteen. Uusperheen jäsenten tyytyväisyys on uusperheen yhteistä tekemistä, lasten hyvinvointia, uusperheen toimivuutta ja uusperheen jäsenten yhteenkuuluvuutta. Onnistuminen vanhempana on hyvä suhde ei-biologiseen tai biologiseen lapseen. Tuen saaminen vanhemmuuteen on tuen saantia sekä etävanhemmalta että puolisoilta

Aikaisemmissa tutkimuksissa on tullut esille samansuuntaisia tuloksia. Erityisesti uusperheen yhteiset harrastukset ja lomamatkat on kuvattu vanhemmuuden voimavaroina uusperheessä. Uusperheen toimivuus on myös todettu olevan vanhemmuuden voimavara ja siihen liittyvien erilaisten uusperhekokousten edistäneen uusperheen toimivuutta. Aikaisemmissa tutkimuksissa on myös selvinnyt, että yleisesti uusperheillä ovat olleet yhteisesti sovitut toimintatavat ja selkeät säännöt, jotka ovat edistäneet uusperheen toimivuutta. Uusperheillä on ollut valmius kohdata ja käsitellä erilaisia uusperheen ongelmia ja uusperheiden toimivuus on todettu hyväksi. Uusperheenjäsenten yhteenkuuluvuudella ja siihen liittyvillä hyvillä uusperheen sisäisillä ihmissuhteilla on todettu olevan tärkeä merkitys vanhemmuuden voimavarana ja ne on koettu pääsääntöisesti hyväksi. Tutkimuksissa on myös havaittu, että uusperheessä on vähemmän autoritääristä ilmapiiriä. (Afifi 2003; Broberg 2010.)

Aikaisemmissa tutkimuksissa on tullut esille myös tuen saamisen tärkeys vanhemmuuteen sekä puolisolta että etävanhemmalta. Erityisesti biologinen vanhempi on kokenut tukena sen, että puolisoista on tullut uusi luotettava aikuinen lapselle. Puolisolta saatu tuki on ollut sitä, että puoliso on voinut suojella lasta, jos muualla asuva biologinen vanhempi on toiminut huonosti lapsen suhteen. Tukea on ollut myös se, että puoliso on auttanut tarvittaessa vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Puolisolta on saanut tukea kurinpidollisiin tehtäviin. Tukea on koettu saavan erityisesti silloin, kun yhteistyö on ollut toimivaa etävanhemman kanssa ja etävanhempi on sitoutunut vanhemmuuteen. (Wilcox ym. 2002; Marsiglio 2004; Berger ym. 2008; Broberg 2010.)

Vanhemmuuden voimavaroja vahvistavat tekijät uusperheessä ovat toimiva parisuhde, henkilökohtaiset sekä ulkoiset voimavarat. Toimiva parisuhde on sitä, että puolisoilla on kyky sopia keskenään asioista, puolisoilla on toimiva kommunikaatio, keskinäinen rakkaus, yhteistä aikaa sekä puoliset hyväksyvät toistensa edelliset parisuhteet. Henkilökohtaisia voimavaroja ovat henkilökohtaiset positiiviset ominaisuudet, oma itsenäisyys, realistinen asennoituminen uusperhe-elämään sekä tieto uusperhe-elämästä. Ulkoisia voimavaroja ovat hyvät aineelliset voimavarat ja läheisten ihmisten tuki.

Aikaisemmissa tutkimuksissa vanhemmuuden voimavaroja vahvistavina tekijöinä on tullut esille myös toimiva parisuhde, tasapuolinen työnjako ja puolisoitten toimiva kommunikaatio. Avoimuuden ja toimivan kommunikaation on todettu vähentävän uusperheen konflikteja. Edellisten parisuhteiden hyväksyminen on myös tullut esille ja suhteet edellisiin kumppaneihin ovat olleet merkittävä tekijä uusperheissä ja uusperheiden vanhemmuudessa. (Afifi 2003; Schrodtt ym. 2008; Broberg 2010.)

Hyvistä aineellisista voimavaroista on aikaisemmissa tutkimuksissa (Broberg 2010) tullut esille, että ydinperheisiin verrattuna uusperheiden tulot ovat jonkin verran olleet alhaisemmat ja puolisoista vain alle puolet on pitänyt taloudellista tilannettaan hyvänä. Noin puolet uusperheistä on ollut useammin tyytymättömiä asumiseensa verrattuna ydinperheisiin. Toisaalta on todettu, että tuloilla ei ole ollut merkittävää yhteyttä parisuhteen onnellisuuteen. Ainoastaan on todettu että suurituloisemmat ovat olleet vain hieman onnellisempia parisuhteissaan, kun muut. (Kontula 2009.)

Läheisten ihmisten tuki on aikaisemmissakin tutkimuksissa (Broberg 2010), noussut esille merkittävänä vanhemmuuden voimavaroja vahvistavana tekijänä. Isovanhempien on todettu olevan tärkeä tuki lähes kaikissa lapsiperheissä, mutta tukea on saatu myös ystäviltä ja muilta sukulaisilta.

Toisaalta lähes puolet on ilmoittanut, ettei ollut saanut apua esimerkiksi lapsen sairastuessa tai harrastuksiin kuljettamisessa. Myös lasten kasvatukseen saatu tuki on koettu vähäiseksi.

Vanhemmuuden voimavaroja kuormittavat tekijät uusperheessä ovat uusperhe-elämää kuormittavat tekijät, vanhemmuutta kuormittavat tekijät, parisuhdetta kuormittavat tekijät, vaikeudet lasten kanssa sekä elämän kiireisyys. Uusperhe-elämää kuormittavia tekijöitä ovat uusperheen hyväksymisen vaikeus, sosiaalisen verkoston muuttuminen, uusperheen toimivaksi saamisen vaikeus ja epävarmuus uusperheestä. Vanhemmuutta kuormittavia tekijöitä ovat epäluottamus etävanhempaan, vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa, ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeus ja biologisena vanhempana toimimisen vaikeus. Parisuhdetta kuormittavia tekijöitä olivat parisuhdeongelmat ja epäluottamus puolison vanhemmuuteen. Vaikeudet lasten kanssa olivat lasten eriarvoinen asema, ongelmat lasten kanssa sekä tyytymättömyys lapsen toimintaan. Elämän kiireisyys on ajan puutetta ja aikataulutettua elämää

Aikaisemmissa tutkimuksissa (Raittila & Sutinen 2008; Broberg 2010) on vanhemmuuden voimavaroja kuormittavina tekijöinä tullut esille uusperheen hyväksymisen vaikeus, joka on saattanut näkyä siinä, että puolison entinen elämä on aiheuttanut mustasukkaisuutta. Ympäristön ennakkoluulot ja se, että muut ihmiset eivät välttämättä ole hyväksyneet uusperheen näkemystä kaikkien suhteiden hyväksymisestä ovat kuormittaneet vanhemmuutta. Esimerkiksi muiden epätasa-arvoinen suhtautuminen uusperheen lapsiin on nähty kuormittavana ja se, että uusperheellä ei ole ollut ydinperheen yksityisyyttä. Sosiaalisen verkoston muuttuminen kuvattiin tässä tutkimuksessa vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä, mutta Brobergin (2010) tutkimuksessa havaittiin monien ihmissuhteiden rikastuttaneen elämää. Kuormittavana kuitenkin koettiin, jos ihmissuhdeverkon toimivuudessa esiintyi hankaluuksia.

Uusperheen toimivaksi saamisen vaikeus on myös aikaisemmissa tutkimuksissa (Sutinen 2004; Broberg 2010) tullut esille vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä. Erilaiset odotukset ja ennakkoluulot on todettu vaikuttavan uusperheen toimivaksi saamiseen. Monet vastuunjakoon liittyvät asiat ovat aikaisemmissa tutkimuksissa (Marsiglio 2004; Broberg 2010) havaittu kuormittavan vanhemmuutta uusperheessä. Erityisesti taloudellisen vastuun jakamisessa on todettu olevan uusperheessä ongelmia (Broberg 2010). Toisaalta on tullut esille että, jos uusperheessä oli yhteisiä

lapsia, tai uusperheessä vanhemmat olivat keskenään naimisissa, vanhemmat osallistuiivat tasapuolisemmin myös lapsipuolen kuluihin (Jaakkola & Sääntti 2000).

Kodinhoidon ja arjen vastuiden epätasapainoisuutta on aikaisemmissa tutkimuksissa (Johnson ym. 2008) havaittu esiintyvän. Tutkimuksissa (Johnson ym. 2008) on todettu, että erityisesti kotona olevat äitipuolet ovat kantaneet enemmän vastuuta myös ei-biologisista kuin isät. Broberg (2010) totesi, että isäpuolet eivät olleet valmiita jakamaan arkisia vastuita. Erityisesti ristiriitoja on havaittu olevan ei-yhteisten lasten asioiden hoitamisessa (Stewart 2005; Johnson ym. 2008; Broberg M. 2010). Tärkeimpinä kuormittavina tekijöinä Brobergin (2010) tutkimuksessa tuli esille perheen yhteisten toimintatapojen luominen.

Epävarmuus uusperheestä on myös Brobergin (2010) tutkimuksessa tullut esille vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä. Epävarmuus on esiintynyt epäilyksenä uuden parisuhteen kestävydestä ja erilaisina odotuksina uusperheestä. Vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa on nähty vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä myös aikaisemmissa tutkimuksissa (Afifi 2003; Broberg 2010). Tutkimuksissa on todettu, että kaikkien osapuolten näkemysten huomioiminen ja aikataulujen sovittaminen on ollut vaikeaa. Uusperheessä vanhemmat eivät ole voineet tehdä keskenään päätöksiä, vaan etävanhemmat ovat osallistuneet perheen päätöksentekoon. Brobergin tutkimuksessa (2010) tärkeimpiin vanhemmuutta kuormittaviin tekijöihin liittyi juuri suhde etävanhempaan.

Tässä tutkimuksessa tuli esille epäluottamuksen aiheuttajana etävanhempaan lasta koskevat huoltajusuudat. Tämä on yhteiskunnallisestikin merkittävä huolenaihe, sillä tuomioistuimissa käsiteltyjen lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevien tapausten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa (Valkama & Litmala 2006).

Ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeudesta aikaisemmissa tutkimuksissa (Broberg 2010; Murtorinne-Lahtinen 2011) on havaittu, että erityisesti ei-biologisten lasten kasvatukseen liittyvät asiat ovat kuormittaneet vanhemmuutta. Ei-biologinen vanhempi on kokenut, että kasvatukseen puuttuminen on täytynyt perustella esimerkiksi yhteisessä kodissa asumisella ja on koettu, että omat mahdollisuudet osallistumiseen ovat olleet rajoitetut (Sutinen 2004). Myös ympäristö on vaikuttanut asenteillaan ja

Marsiglio (2004) on todennut tutkimuksessaan, että isäpuolen ja tytärpuolen yhteyttä on saattanut häiritä inestiin liittyvät asenteet. Joskus ei-biologinen vanhempi on joutunut myös säätelemään omaa suhdettaan ei-biologiseen lapseen, koska se on saattanut aiheuttaa kateutta biologisessa vanhemmassa (Marsiglio & Hinosoja 2007). Ei-biologisena vanhempana olemisen vaikeus on esiintynyt aikaisemman tutkimuksen (Flouri 2007) mukaan roolin säätelyn ongelmina. Roolia on saatettu ottaa liikaa tai vastaavasti vältellä osallistumista. Ei-biologisen vanhemman on todettu (Wallerstein & Lewia 2007) ottavan liikaa vanhemman roolia ja se on aiheuttanut nuoren aikaisempaa kotoa muuttamista. Myös sen, että ei-yhteisen lapsen asioista ei ole ollut mahdollista sopia perheen sisällä, on koettu kuormittavan vanhemmuutta (Broberg 2010).

Raittila ja Sutinen (2008) havaitsivat tutkimuksessaan, että läheisyys lapsettoman isäpuolen ja ei-biologisen lapsen välille on rakentunut yleensä hitaammin. Isäpuolen ei-biologisiin lapsiin kohdistamat odotukset ovat olleet usein epärealistisia. Ei-biologisia lapsia kohtaan tuntemansa kielteiset tunteet ovat olleet voimakkaampia kuin miehillä, joilla on ollut biologisia lapsia. Kuitenkin mies, jolla ei ole ollut omia lapsia lainkaan, on kiintynyt ei-biologisiin lapsiinsa enemmän kuin mies, jolla on ollut. Yhteisen tekemisen myötä ei-biologisten lasten kanssa isäpuolet ovat sopeutuneet uusperheeseen helpommin. Hoffert ja Anderson (2003) totesivat, että ei-biologinen vanhempi on sijoittanut vanhemmuuteen vähemmän kuin biologinen vanhempi.

Aikaisemmissa tutkimuksissa (Afifi 2003; Murtorinne-Lahtinen 2011) on todettu, että ei-biologinen vanhempi on kokenut olevansa uhka puolison ja hänen biologisen lapsen väliselle suhteelle sekä kokenut olevansa ulkopuolinen uusperheessä, jossa puolisoilla on ollut entisestä suhteesta biologisia lapsia. Ei-biologinen vanhempi on kokenut, että on joutunut tasapainoilemaan suhteessa lapsipuoleen ja puolisoon (Weaver & Coleman 2010) sekä kokenut vaatimuksena rakastaa lapsipuolia kuten omiaan (Sutinen 2004).

Biologisena vanhempana toimimisen vaikeutta on aikaisemmissa tutkimuksissa (Wallerstein & Lewia 2007) havaittu erityisesti tilanteissa, jolloin vanhempi on joutunut huomioimaan muualla asuvaa biologista lasta. Stewart (2005) havaitsi tutkimuksessaan, että muualla asuvat lapset ovat lisänneet erityisesti vanhemmuuden roolin epäselvyyttä.

Weaver ja Coleman (2010) totesivat tutkimuksessaan että biologisena vanhempana toimimisen vaikeudesta on kertonut biologisen äidin kokemus siitä, että hän on joutunut toimimaan tulkkina, sovittelijana tai viestinviejänä biologisen lapsensa ja puolison välillä sekä joutunut suojelemaan lasta puolisolta. Biologinen vanhempi on saattanut pitää itsellään kurituksen kontrollin, mutta toisaalta vaatinut puolisolta aktiivisempaa vanhemmuuden roolia esimerkiksi olemalla enemmän ei-biologisten lasten kanssa. Biologinen äiti ei ole kuitenkaan antanut puolisolle aktiivista vanhemmuuden roolia suhteessa ei-biologiseen lapseen ja on kokenut, että vanhemmuuden jakaminen on ollut vaikeaa puolison kanssa.

Broberg (2010) on myös todennut, että biologisen vanhemman toimintaa on saattanut rajoittaa lapsen mustasukkaisuus. Isän ja lapsen yhdessäolo on ollut vähäisempää uusperheessä (Halme 2009).

Aikaisemmissa tutkimuksissa (Sutinen 2004; Bullard ym. 2010) on todettu, että uusperheessä vanhemmuuden roolien omaksuminen on vaatinut työtä ja epäselvät roolit ovat aiheuttaneet oman toiminnan rajoittamista. Parisuhdeongelmat ja epäluottamus puolison vanhemmuuteen ovat myös (Berger ym. 2008; Broberg 2010) todettu olevan vanhemmuuden voimavaroja kuormittavia tekijöitä. Tutkimuksissa on tullut esille, että äidit ovat luottaneet enemmän biologiseen isään kuin ei-biologiseen isään vastuussa lapsen hyvinvoinnista. Yleisesti on todettu olevan useammin erimielisyyksiä uusperheen puolisoilla kuin ydinperheiden. Uusperheissä ristiriitoja ovat aiheuttaneet yleisemmin juuri parisuhteeseen liittyvät tekijät. (Broberg 2010.)

Lasten eriarvoinen asema on tullut esille aikaisemmissa tutkimuksissa vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä. Samassa perheessä on voinut olla yhteisiä biologisia lapsia ja toisen tai molempien biologisia lapsia edellistä parisuhteista. Lapsilla on ollut erilainen asema uusperheessä heidän biologisuutensa perusteella. Suhtautuminen lapsiin on ollut valikoivaa ja toisia lapsia on suosittu. Tutkimuksissa on todettu, että isät ovat antaneet enemmän huomiota uuden perheen lapsille kuin omille muualla asuville biologisille lapsilleen (Wallerstein & Lewia 2007).

Tutkimuksissa) on tullut esille, että uusperheessä on ollut vaikeuksia antaa huomiota kaikille vaikka vanhemmat ovat kokeneet, että kaikkia lapsia tulisi kohdella tasapuolisesti. Äidin suhde on ollut läheisempi lapsipuolen kanssa, joka on ollut avulias ja äitipuoli on suosinut lasta, josta on ollut apua

perheen arkisissa askareissa, nuorempien lasten hoidossa tai jotka ovat omaksuneet nopeasti perheen tavat ja kulttuurin. Äitipuolet ovat saattaneet lisäksi suosia lapsipuolia, jotka ovat tulleet toimeen heidän omien biologisten lasten kanssa. Toisaalta isäpuoli on saattanut suosia lasta, joka on lähtenyt mukaan isäpuolta kiinnostaviin asioihin tai joita he ovat pystyneet yhdessä jakamaan. (Wallerstein & Lewia 2007; Broberg 2010.)

Myös Broberg (2010) on todennut, että lasten tasa-arvoinen kohtelu uusperheessä on koettu haasteelliseksi ja ei-biologisella vanhemmalla on voinut olla vaikeuksia hyväksyä puolison lapsi perheenjäseneksi. Uusperheessä asuvien yhteisten lasten asema on todettu olevan parempi (Jaakkola & Sääntti 2000).

Ongelmat lasten kanssa ja tyytymättömyys lapsen toimintaan on myös aikaisemmissa tutkimuksissa tullut esille vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä. Flouri (2007) on havainnut että ei-biologinen vanhempi on vältellyt osallistumista lasten käytösongelmien tai muiden vaikeuksien käsittelyyn. Aikaisemman tutkimuksen (O'Connor ym. 2001) mukaan erityisesti ei-biologisen vanhemman rooli on ollut vaikea, kun perheen lapsilla on ollut käytösongelmia. Kuormittavana tekijänä on aikaisemmin todettu (Wallerstein & Lewia 2007; Murtorinne-Lahtinen 2011) se, että lapsipuoli on torjunut ei-biologisen vanhemman. Eniten huolta ovat aiheuttaneet uusperheessä lapset ja myös lasten keskinäiset suhteet (Broberg 2010).

Elämän kiireisyys on myös Brobergin tutkimuksessa (2010) tullut esille vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä ja erityisesti kuormittavana on nähty erilaiset aikataulut, joiden mukaan vanhempien on täytynyt suunnitella arjen toimintoja. Puolisoiden keskinäisen yhteisen ajan merkitys tuli esille tässä tutkimuksessa ja se, että puolisoilla ei ole normaalia seurustelu-aikaa, kun lapset ovat heti mukana uusperhe-elämässä. Castrén (2009) myös on todennut, että uusperheen syntyprosessin erityisyys on ollut siinä, että lasten vuoksi on ollut hankalaa pitää yllä seurustelusuhdetta.

6.2 Tutkimuksen eettisyys

Suomessa toimii opetusministeriön asettama tutkimuseettinen neuvottelukunta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2011), joka käsittelee tieteelliseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja edistää

tutkimusetiikkaa. Lisäksi maassamme toimii valtakunnallinen terveydenhuollon neuvottelukunnan lääketieteellinen tutkimuseettinen jaosto (TUKIJA), jonka tehtävänä on tukea alueellisia eettisiä toimikuntia lääketieteellistä ja terveydenhuollon tutkimusta koskevissa kysymyksissä ja näitä koskevan koulutuksen järjestämisessä (Kylmä & Juvakka 2007.)

Perustuslaki turvaa jokaiselle koskemattomuuden, yksityisyyden suojan sekä sivistykselliset oikeudet. Henkilötietolaki edellyttää, että tutkimukseen osallistujilta on saatu tietoon perustuva suostumus, mieluiten kirjallisena. Lisäksi laissa otetaan kantaa tutkimusaineiston hävittämiseen tai säilyttämiseen tutkimuksen jälkeen. Laissa lääketieteellisestä tutkimuksesta kuvataan tutkimuksen yleisiä edellytyksiä, kuten ihmisarvon loukkaamattomuutta. Laissa säädetään myös erityisryhmien kuten alaikäisten osallistumisesta tutkimukseen. Laissa on myös säännöksiä koskien tutkimukseen osallistujien palkkioista. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista säätelee potilaan oikeudesta hyvään terveyden ja sairaanhoitoon ja siihen liittyvään kohteluun, tiedonsaantioikeuteen sekä potilaan itsemääräämisoikeuteen. Laissa on myös säädetty potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapidosta.

Tämän tutkimusprosessin eri vaiheissa tutkimuksen eettisyyden parantamiseksi pyrittiin noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2011) sekä valtakunnallisen terveydenhuollon neuvottelukunnan lääketieteellisen tutkimuseettisen jaoston (TUKIJA) laatimia ohjeita terveydenhuollon tutkimusta koskevissa kysymyksissä. Lisäksi pyrittiin huomioimaan lait ja asetukset, jotka säätelevät terveystutkimusta: Suomen perustuslaki (731/1999), henkilötietolaki (1999(523), laki lääketieteellisestä tutkimuksesta (488/1999), asetus lääketieteellisestä tutkimuksesta (986/1999) ja laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) (Kylmä & Juvakka 2007).

Tutkimuksen tekemisen eettiset haasteet koskevat sekä tutkimuksen osallistujien asemaa että koko tutkimusprosessia. Jo aiheen valinnassa pohdittiin sen eettistä oikeutusta etiikan kannalta. Tutkimus rakentaa terveystieteiden tietoperustaa ja hyödyntää samassa elämäntilanteessa eläviä ihmisiä. Tutkimuksen teossa pyrittiin noudattamaan tutkijoille esitettyjä vaatimuksia: tutkijan kiinnostus uuden tiedon hankkimiseen, tutkijan paneutuminen tutkimaansa alaan, rehellisyys tutkimusprosessin eri vaiheissa, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, tieteellisen informaation käyttäminen eettisten vaatimusten mukaisesti, tutkimuksen tekemisen edistämisen ja kollegiaalinen arvostus.

(Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Tässä tutkimuksessa pyrittiin turvaamaan tutkimuksen osallistujan yksityisyys, henkilötietojen luottamuksellisuus sekä osallistujan fyysinen ja psyykinen koskemattomuus. Osallistujalle selostettiin tutkimuksen tavoite, menetelmät, rahoituslähteet, mahdolliset eturistiriidat, tutkijan yhteydet laitoksiin, tutkimuksesta odotettavissa oleva hyöty, tutkijan vaitiolovelvollisuus sekä siitä osallistujalle mahdollisesti koituvat riskit ja rasitus. Osallistujille kerrottiin, että tutkimuksen osallistuminen on vapaaehtoista ja he voivat kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen tai perua suostumuksensa milloin tahansa ilman seuraamuksia. Suullisen tiedottamisen lisäksi osallistujat saivat luettavakseen kirjallisen tiedotteen tutkimuksesta. Varmistettuaan että osallistuja oli lukenut kirjallisen tiedotteen ja ymmärtänyt tiedot hän antoi vapaasta tahdosta, tietoon perustuvan, suostumuksen kirjallisena. (Liite 2)

Tutkimusprosessissa huomioitiin tutkimuksen sensitiivisyys eli tutkimukseen osallistuvien haavoittuvuus sekä ilmiön arkaluontoisuus. Toisaalta myös varottiin ylisuojelua. Tutkimukseen osallistujia kohdeltiin kunnioittavasti. (Kylmä & Juvakka 2007; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Laadullisessa tutkimuksen aineistonkeruussa on usein läheinen kontakti tutkimuksen osallistujiin, siksi tutkimuksen etiikka ja eettisyyden arviointi ovat keskeisiä asioita. Myös aineiston analyysivaiheessa on suojeltava haastateltavina olevia ihmisiä. Tässä tutkimuksessa ei äänitallenteissa, tekstiksi kirjoitetuissa haastatteluissa eikä muistiinpanoissa käytetty osallistujien, vaan heidät oli numeroitu. (Kylmä & Juvakka 2007.)

Aineisto tallennettiin asianmukaisesti ja hävitettiin heti tutkielman valmistumisen jälkeen. Huolehdittiin myös siitä, että aineisto ei joutunut ulkopuolisten käsiin. Tutkimukseen osallistuneiden tunnistetiedot pidettiin erillään tutkimusaineistosta. Haastattelujen puhtaaksikirjoittamisen suoritti tutkija yhtä haastattelua lukuun ottamatta, jonka suoritti tutkimusavustaja. Kun tutkija kirjoitti itse haastatteluaineiston tekstiksi, hän pääsi paremmin tutustumaan aineistoon ja pystyi rakentamaan oivaltavaa tulkintaa. Myös vältyttiin tutkimusapulaisen rasittamiselta tutkimukseen liittyvältä mahdolliselta tunnekuormitukselta.

Tutkimustulokset käsiteltiin asianmukaisesti ja kriittisesti. Tutkimusmenetelmiä ja aineistonkeruumenetelmiä pohdittiin huolellisesti tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksen eri vaiheissa. Pyrittiin objektiiviseen tarkasteluun. Tutkimuksen osallistujille annettiin mahdollisuus keskustella haastattelutilanteen nostattamista tunteista. Tutkimukseen osallistujat eivät saneet haastattelusta palkkiota. (Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 199/488 2012.) Tutkimuksen raportointi on myös tutkijan velvoite. Raportoinnissa pyrittiin avoimuuteen, rehellisyyteen ja tarkkuuteen, joita eettisyys tutkimuksen tekemisessä velvoittaa. Tutkimuksen tekijän velvollisuus suojella tutkimukseen osallistujia konkretisoitui. Erityistä varovaisuutta noudatettiin käytettäessä raportoinnissa autenttisia lainauksia. Tulokset raportoitiin siten, että yksittäisiä osallistujia ei voida tunnistaa. (Kuula 2006; Kylmä & Juvakka 2007.)

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisen tutkimuksen pyrkimyksenä on tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa selvitetään, kuinka totuudenmukaista tietoa tutkimuksella on kyetty tuottamaan. (Kylmä & Juvakka 2007.) Tutkimuksen luotettavuuden arviointi kohdistuu tutkimusaineiston keruuseen, analyysiin ja tutkimuksen raportointiin (Burns & Grove 2005).

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tarkastellaan koko tutkimusprosessia arvioimalla tutkimuksen uskottavuutta, siirrettävyyttä, reflektiivisyyttä ja vahvistettavuutta. Tässä tutkimuksessa uskottavuutta pyrittiin vahvistamaan tutkimusvaiheiden huolellisella ja tarkalla raportoinnilla sekä kuvaamalla tulokset niin selkeästi että lukija ymmärtää, miten analyysi on tehty. Uskottavuutta pyrittiin parantamaan keskustelemalla tutkimuksen osallistuvien sekä ohjaajien kanssa tutkimuksen tuloksista eri vaiheissa, jotta tutkimustulokset vastaisivat tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden käsityksiä tutkimuskohteesta. Uskottavuutta vahvistettiin sillä, että tutkimuksen tekijä oli riittävän pitkän ajan tekemisissä tutkittavien kanssa sekä piti tutkimuspäiväkirjaa, jonka avulla voitiin palauttaa mieleen tutkimusprosessia ja siinä esille tulleita seikkoja. (Granehein & Lundman 2004; Kylmä & Juvakka 2007).

Siirrettävyydessä arvioidaan, kuinka hyvin tutkimustuloksia voidaan siirtää muihin vastaaviin tilanteisiin, vaikka yleistettävyyttä ei olekaan tavoitteena. Laadullisessa tutkimuksessa tutkittu tieto on

sidoksissa osallistujien elämäntilanteeseen, aikaan ja paikkaan ja on siksi vaikeammin siirrettävissä. (Kylmä & Juvakka 2007). Tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia voidaan joltakin osin yleistää koskemaan muitakin uusperheitä, sillä tulokset ovat pääosin yhteneviä aikaisempien uusperhettä koskevien tutkimustulosten kanssa. Tässä tutkimuksessa siirrettävyyden parantamiseksi tutkimuskonteksti kuvattiin huolellisesti, osallistujien valinta ja taustat selvitettiin (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Reflektiivisyys tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tekijä arvioi omaa vaikutustaan aineistoonsa ja tutkimusprosessiin. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen tekijällä on aktiivinen rooli. Tutkimuksen tekijä sekä tutkimuksen osallistuja ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja vaikuttavat toisiinsa. Tällä voi olla vaikutusta tutkimustuloksiin. Tässä tutkimuksessa haastattelutilanteet pyrittiin pitämään toistensa kaltaisina ja haastatteluissa tutkimuskysymykset esitettiin samalla tavalla. Haastatteluissa vältettiin omien mielipiteiden esittämistä. (Kylmä & Juvakka 2007).

Laadullisessa tutkimuksessa muut eivät välttämättä päädy saman aineiston perusteella samaan tulkintaan. Todellisuuksia on monia ja se täytyy hyväksyä laadullisessa tutkimuksessa. Tässä tutkimuksessa vahvistettavuutta parannettiin sillä, että tutkimusprosessin vaiheet kirjattiin siten, että muut voivat seurata tutkijan päättelyä sekä prosessin kulkua pääpiirteissään. (Polit & Beck 2006; Kylmä & Juvakka 2007.) Autenttisilla suorilla lainauksilla annetaan mahdollisuus pohtia aineiston keruun polkua. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009).

Tässä tutkimuksessa luotettavuuden parantamiseksi harjoiteltiin haastattelua etukäteen. Haastattelutilanteessa käytettiin aikaa tutustumiseen ja lämpimän ilmapiirin luomiseen. Haastattelu pyrittiin pitämään asiassa. Haastattelutilanteessa pyrittiin läsnä olevaan kuunteluun myös sanattomalla viestinnällä. Haastattelu suoritettiin mukavassa ja osallistujien valitsemissa paikassa. Haastatteluissa pyrittiin osallistujien kunnioittamiseen ja kohteliaisuuteen.

Haastatteluna aikana tehtiin muistiinpanoja, jotka helpottivat myöhemmin palauttamaan mieleen haastattelua ja siinä esille tulleita seikkoja. Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysi vei paljon aikaa. Analyysissä pidettiin taukoja, jotta annettiin tilaa tutkimusaineistoa koskeville ajatuksille. Tutkimuksen tekemistä ohjasi tutkimussuunnitelma.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessa tuli esille vanhemmuuden voimavaroina uusperheen yhteinen tekeminen, lasten hyvinvointi, uusperheen toimivuus ja uusperheen jäsenten yhteenkuuluvuus, hyvä suhde ei-biologiseen tai biologiseen lapseen, tuen saaminen vanhemmuuteen sekä etävanhemmalta että puolisolta. Voimavaroista suurin osa on sellaisia, joihin vanhemmat voivat itse vaikuttaa lisäävästi. Vanhemmuuden voimavarat voivat olla samoja muissakin lapsiperheissä, mutta uusperheen erityisyys verrattuna ydinperheeseen tulee esille siinä, että vanhemmilla voi olla suhde biologisen lapsen lisäksi myös ei-biologiseen lapseen sekä tukea voi saada vanhemmuuteen myös etävanhemmalta.

Tässä tutkimuksessa tuli esille vanhemmuuden voimavaroja vahvistavina tekijöinä uusperheessä puolisoiden kyky sopia keskenään asioista, puolisoiden toimiva kommunikaatio, keskinäinen rakkaus, yhteinen aika sekä edellisten parisuhteiden hyväksyminen. Lisäksi voimavaroja vahvistivat henkilökohtaiset positiiviset ominaisuudet, oma itsenäisyys, realistinen asennoituminen uusperhe-elämään, tieto uusperhe-elämästä, hyvät aineelliset voimavarat ja läheisten ihmisten tuki. Uusperheiden erityisyys tuli esille siinä, että puolisoiden täytyi hyväksyä edelliset parisuhteet, joka tarkoitti myös jatkuvaa yhteistyötä etävanhempien kanssa.

Tässä tutkimuksessa tuli esille vanhemmuuden voimavaroja kuormittavina tekijöinä uusperheessä uusperheen hyväksymisen vaikeus, sosiaalisen verkoston muuttuminen, uusperheen toimivaksi saamisen vaikeus ja epävarmuus uusperheestä. Voimavaroja kuormitti epäluottamus etävanhempaan, vanhemmuuden jakamisen vaikeus etävanhemman kanssa, ei-biologisena vanhempana toimimisen vaikeus ja biologisena vanhempana toimimisen vaikeus. Lisäksi voimavaroja kuormitti parisuhdeongelmat, epäluottamus puolison vanhemmuuteen, lasten eriarvoinen asema, ongelmat lasten kanssa, tyytymättömyys lapsen toimintaan, ajan puute ja aikataulutettu elämä. Vanhemmuuden voimavaroja kuormittavissa tekijöissä tuli esille paljon sellaisia kuormittavia tekijöitä, joihin ydinperheet eivät törmää ja uusperheiden erityisyys korostui.

Suosituksena perhehoitotyöhön tarvitaan palveluita, joihin sisältyy uusperheiden vanhempien ohjaaminen ja tukeminen moniammatillisena yhteistyönä sekä kyky tunnistaa uusperheiden vanhemmuutta kuormittavia tekijöitä. Ohjaamisen ja tukemisen tulee pohjautua uusperheiden

vanhempien todellisiin tarpeisiin. Terveyden edistämisen työssä esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa voitaisiin yksilöllisemmin huomioida uusperheet. Terveydenhoitajien tietopohjaa uusperheiden vanhemmuuden voimavaroista ja niitä vahvistavista sekä kuormittavista tekijöistä tulisi parantaa. Terveydenhoitajat voivat ohjata vanhempia hyödyntämään tätä tietoa. Erilaisten vertaisryhmien järjestäminen nähtäisiin myös tarpeellisenä uusperheille.

Uusperheitä tulisi kannustaa yhteiseen tekemiseen ja yhteisiin harrastuksiin sekä kehittämään juuri tälle uusperheelle ominaisia asioita ja perinteitä, vaikka niitä täytyisikin tietoisesti rakentaa. Vanhempia tulisi kannustaa lasten tasa-arvoiseen kohteluun, mutta silti huomioimaan biologisen lapsen erityisyys. Avoin keskustelu perheessä ja yhteisten toimintatapojen luominen näiden suhteen voisi auttaa vanhempana toimimista. Vanhempia tulee kannustaa luomaan perheelle yhteiset toimintatavat, vaikka uusperheen ulkopuolisilla henkilöillä olisikin kovasti sanottavaa, että miten heidän tulisi elää uusperhe-elämäänsä. Vanhemmille voi ehdottaa perustamaan uusperhe rauhallisesti pidemmällä aikajaksolla, jolloin uusperheen jäsenet ehtivät paremmin tutustua toisiinsa ja kaikki muutokset eivät tapahdu yhtäaikaisesti.

Ei-biologisia vanhempia tulee rohkaista viettämään aikaa ei-biologisen lapsen kanssa esimerkiksi yhteisen harrastuksen parissa tai muuten puuhailemalla. Läheisen suhteen syntyminen ei-biologiseen lapseen voi tehdä helpommaksi sen, että voi vaikuttaa lapsipuolen asioihin ja auttaa lapsipuolta vaikeissa tilanteissa. Vanhempia tulee rohkaista pohtimaan millaisen roolin haluavat suhteessa ei-biologiseen lapseen. Tässä tutkimuksessa suurin osa vanhemmista halusi ennemminkin olla luotettavana aikuinen suhteessa lapsipuoleen kuin isä- tai äitipuoli. Tärkeää on kuitenkin se, että vanhemmilla on mahdollisuus itse vaikuttaa roolin muodostumiseen.

Vanhempia tulee kannustaa omalta osaltaan ylläpitämään toimivaa suhdetta etävanhempaan ja tuomaan esille, että kaikki työskentelevät lasten parhaaksi. Vanhempia tulee rohkaista keskustelemaan etävanhempien kanssa toimintatavoista lasten suhteen, jotta ne olisivat mahdollisimman yhtenevät. Sujuva yhteistyö tuo turvaa myös lapselle. Vanhempia tulee kannustaa parisuhteen hoitamiseen, sillä toimiva parisuhde oli tärkeä vanhemmuuden voimavaroja vahvistava tekijä uusperheessä. Vanhempia tulee kannustaa avoimeen kommunikaatioon, puhumaan ongelmista ajoissa sekä sopimaan taloudellisten kulujen jakautumisesta uusperheessä. Vanhempia tulee kannustaa yhteisiin harrastuksiin

tai muuten yhdessä olemiseen ilman lapsia. Vanhempia tulee rohkaista puhumaan avoimesti edellistä parisuhteista ja niiden päättymisen syistä. On tärkeää, että edelliset parisuhteet ja niihin liittyvät kokemukset hyväksytään.

Vanhemmille tulee kertoa, että erilaiset ongelmat liittyvät normaaliin uusperhe-elämään ja ne tulee käsitellä normaalisti aina, kun niitä ilmenee. Vanhempien ei tarvitse yrittää esittää ongelmatonta uusperhettä, vaikka halu onnistua on suuri. Vanhemmille voi kertoa, että muissa uusperheissä on samanlaista ja heidän uusperhe-elämä on edennyt samansuuntaisesti kuin muillakin uusperheillä, jos näin on tapahtunut.

Vanhempia voi kannustaa perehtymään uusperhe-kirjallisuuteen, etsimään uusperheystäviä esimerkiksi Suomen Uusperheellisten Liitto ry:n kautta. Liiton perusajatuksena on uusperheen vanhempien tukeminen kasvattajina. Tuettavia alueita ovat vanhempien parisuhteen hoitaminen, uudenlaisen vanhemmuuden oppiminen, äiti- ja isäpuolena oleminen ja syyllisyyden/menneisyyden selvittäminen. Perheen vanhempia tuetaan elämään erilaisten asenteiden puristuksessa ja löytämään oma toimiva mallinsa. Tavoitteena on myös ehkäistä ongelmatilanteiden syntymistä uusperheissä sekä auttaa korjaamaan jo syntyneet ongelma ja kriisitilanteet. (Suomen uusperheellisten liitto ry 2008.)

Vanhempia tulee auttaa hyväksymään uusperheen erilaisuus verrattuna ydinperheeseen ja välttämään pyrkimyksiä ydinperheen malliin. Tässä tutkimuksessa tuli esille, että tämän hyväksymistä pidettiin edellytyksenä uusperheen onnellisuudelle. Yhteisen kodin suunnittelussa vanhempia ohjataan huomioimaan kodin sijainti ja koko siten, että se tyydyttäisi kaikkia uusperheen jäseniä. Olisi hyvä, jos kodissa olisi jokaiselle lapselle omaa tilaa -myös muualla asuville biologisille lapsille, jotka vierailevat perheessä säännöllisesti. Vanhemmat voisivat myös miettiä olisiko heille hyvä että koti olisi sellainen, jossa ei olisi kummankaan aikaisempaa historiaa. Uusperheen muodostamisen aikaan tulisi välttää muita kuormittavia muutoksia, sillä jo ihmissuhteiden ja sosiaalisen verkoston muuttuminen ovat riittävän kuormittavia.

Vanhempia voidaan kannustaa ylläpitämään suhteitaan edellisen kumppanin sukulaisiin, jos ne ovat aikaisemmin olleet läheiset. Läheisten tuki on merkittävä tuki vanhemmuudelle. Samoin kannustetaan pitämään yllä omia ystävyysuhteita, vaikka uuden puolison myötä tulee uusia ystäviä uusperheeseen.

8 JATKOTUTKIMUSAIHEET

Tässä tutkimuksessa keskeisenä vanhemmuuden voimavaroja kuormittavana tekijänä tuli esille lasten tasa-arvoisen kohtelun vaikeus sekä se, että lapset kokevat, että heillä on eriarvoinen uusperheessä. Lisäksi vanhemmat kokivat, että lasten hyvinvointi on heille tärkeää. Jatkossa voisi tutkia enemmän lasten näkökulmasta uusperhettä. Mielenkiinnon kohteena voisi olla se, miten lapset kokevat asemansa uusperheessä suhteessa muihin uusperheen lapsiin. Voitaisiin myös tutkia sitä, mikä merkitys on sillä, että lapsella on uusperheessä molemmat vanhemmat tai ainoastaan biologinen isä tai äiti. Voisi myös tutkia sitä, mitkä tekijät vahvistavat ja kuormittavat lasten voimavaroja.

Uusperheistäkin suuri osa päätyy eroon huolimatta siitä, että puolisoilla on kokemusta aikaisemmasta erosta ja tietoa eroon johtaneista syistä. Voisi tutkia uusperhe-eron kokeneita aikuisia. Mitkä sitten lopulta olivat ne uusperhe-eroon johtaneet syyt? Esiintyikö uusperheessä joitakin niin vahvoja kuormittavia tekijöitä, että puoliset päättivät erota?

LÄHTEET

- Afifi T. 2003. 'Feeling Caught' in Stepfamilies: Managing Boundary Turbulence Through Appropriate Communication Privacy Rules. *Journal of Social and Personal Relationships* 20, 729–750.
- Berger L., Carlson M., Bzostek S. & Osborne C. 2008. Parenting Practices of Resident Fathers: The Role of Marital and Biological Ties. *Journal of Marriage and Family* 70, 625–639.
- Broberg M. 2010. Uusperheen voimavarat ja lasten hyvinvointi. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 52/2010. Helsinki.
- Bullard L., Wachlarawicz M., DeLeeuw J., Snyder J., Low S., Forgatch & DeGarmo D. 2010. Effects of the Oregon Model of Parent Management Training (PMTO) on Marital Adjustment in New Stepfamilies: A Randomized Trial. *Journal of Family Psychology* 24(4), 485–496.
- Burns N. & Grove S.K. 2009. *The Practice of Nursing Research. Appraisal, Synthesis and Generation of Evidence.* Saint Louis, Mo.
- Castrén A-M. 2009. Onko perhettä eron jälkeen? Eroperhe, etäperhe, uusperhe. Gaudeamus. Helsinki.
- Fisher P., Level L., O'Leary C. & Leve C. 2003. Parenteral Monitoring of Children's behaviour: Variation Across Stepmother, Stepfather and Two-Parent Biological Families. *Family Relations* 52, 45–52.
- Flouri E. 2007. Fathering and Adolescent's Psychological Adjustment: the role of father's involvement, residence and biology status. *Child: Care, Health and Development* 34(2), 152–161.
- Forsberg H. 2003. Kriittistä näkökulmaa jäljittämässä. Teoksessa Forsberg H & Nätkin R (toim) *Perhe murroksessa, kriittisen perhetutkimuksen jäljillä.* Yliopistopaino, Helsinki 7–15.
- Granehein UH & Lundman B. 2004. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *nurse Education Today* 24(2), 105–112.
- Hakulinen-Viitanen T. & Pelkonen M. 2012. Lapsiperheiden voimavarojen tunnistaminen voimavaralomakkeiden avulla. Saatavissa: http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/amatilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoitajalehti/3_2005/muut_artikkelit/lapsiperheiden_voimavarojen_tunn/. 24.1.2012.
- Halme N. 2009. Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo. Tampereen yliopiston hoitotieteenlaitoksen tutkimus 15. Helsinki.
- Heimo E. 2002. Erityistuen tarpeessa olevan lapsiperheen tunnistaminen ja psykososiaalinen tukeminen äitiys- ja lastenneuvolassa. *Seurantatutkimus vuosina 1997 - 2000.* Turun yliopisto.
- Hermanson E. 2008. Lapsiperheen kirja. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lok00027&p_. 7.12.2011

- Hirsjärvi S, Remes P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Tammer-Paino Oy, Tampere.
- Hofferth S. & Anderson K. 2003. Are all Dad's Equal? Biology Versus Marriage as a Basis for Paternal Investment. *Journal of Marriage and Family* 65, 213–232.
- Hokkanen T. 2005. Äitinä ja isänä eron jälkeen: yhteishuoltajavanhemmuus arjen kokemuksena. *Jyväskylä studies in education, psychology and social research*, 267. Jyväskylä.
- Jaakkola R. & Säntti R. 2000. Uusperheitten lapset ja vanhemmat: perheitten rakenne, toiminta ja talous. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja, 174. Helsinki.
- Jallinoja R. 2000. Perheen aika. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.
- Johnson A., Wright K., Craig E., Gilchrist E. & Lane L. 2008. A Model for Predicting Stress Levels and Marital Satisfaction for Stepmothers Utilizing a Stress and Coping Approach. *Journal of Social and Personal Relationships* 25(1), 119–139.
- Kankkunen P. & Vehviläinen-Julkunen K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. WSOY. Porvoo.
- Kartovaara L. 2007b. Lapset hajoavissa perheissä. Teoksessa *Suomalainen lapsi 2007*. Helsinki: Tilastokeskus, 93–108.
- Kaste 2008-2011. Saatavissa: <http://pre20090115.stm.fi/hl1212563842632/passthru.pdf>. 17.11.2011.
- Kiiski J. 2011. Suomalainen avioero 2000-luvun alussa. Miksi avioliitto puretaan, miten ero koetaan ja miten siitä selviydytään? Itä-Suomen yliopisto, Joensuu.
- Kinnunen S. 2007. Kahden kauppa. Kestävää parisuhdetta rakentamassa. Kirjapaja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
- Korkiakangas M. 2005. Perheen voimavaroja etsimässä: tapaustutkimus asiakaslähtöisistä työorientaatioista lastensuojelun perhetyössä. Lapin yliopisto
- Kontula O. 2009. Parisuhdeonnen avaimet ja esteet. Väestötutkimuslaitos. Katsauksia E 38/2009. Väestöliitto.
- Kuronen M. 2003. Eronnut perhe? Teoksessa Forsberg H & Nätkin R (toim) *Perhe murroksessa, kriittisen perhetutkimuksen jäjillä*. Yliopistopaino, Helsinki, 103–120.
- Kuula A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino.
- Kylmä J. & Juvakka T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Edita Prima Oy, Helsinki.
- Kyngäs H. & Vanhanen L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* 11(1), 3–12.

Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 1999/488. 2012. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990488>. 8.2.2012.

Marsiglio W. 2004. When Stepfather Claim Stepchildren: A Conceptual Analysis. *Journal of Marriage and Family* 66, 22–39.

Marsiglio W. & Hinojosa R. 2007. Manging the Multifather Family: Stepfathers as Father Allies. *Journal of Marriage and Family* 69, 845–862.

Murtorinne-Lahtinen M. 2011. Äitipuolen identiteetin rakentaminen uusperheessä. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta, Jyväskylän yliopisto.

Nykysuomen sanakirja. 2012. Saatavissa: http://fi.wikipedia.org/wiki/Nykysuomen_sanakirja. 7.1.2012

Nätkin R. 2003. Moninaiset perhemuodot ja lapsen hyvä. Teoksessa Forsberg H & Nätkin R (toim) *Perhe murroksessa, kriittisen perhetutkimuksen jäljillä*. Yliopistopaino, Helsinki, 16–38.

O'Connor T., Dunn J., Jenkins J., Pickering K. & Rasbash J. 2001. Family settings and Children's adjustment: differential adjustment within and across families. *British Journal of Psychiatry* 179, 110–115.

Paunonen M. & Vehviläinen-Julkunen K. 1999. *Perhe hoitotyössä, teoria, tutkimus ja käytäntö*. WSOY. Kirjapainoyksikkö, Porvoo.

Pelkonen M. & Hakulinen T. 2002. Voimavaroja vahvistava malli perhehoitotyöhön. *Hoitotiede* 14(5), 202–212.

Perhebarometri. 2007. Väestöliitto. Väestön tutkimuslaitos. Helsinki.

Polit D. & Beck C. 2006. *Essentials of Nursing Research Methods, Appraisal and Utilization*. Sixth Edition. Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia.

Raittila K. & Sutinen P. 2008. *Huonetta vai sukua. Elämää uusperheessä*. Kirjapaja. Karisto Oy, Hämeenlinna.

Ritala-Koskinen A. 2001. Mikä on lapsen perhe? Tulkintoja lasten uusperhesuhteista. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 38/2001. Helsinki. Väestöliitto

Ritala-Koskinen A. 2003. (Uus)perhe lapsen silmin. Teoksessa Forsberg H & Nätkin R (toim) *Perhe murroksessa, kriittisen perhetutkimuksen jäljillä*. Yliopistopaino, Helsinki, 121–139.

Schrodt P., Soliz J. & Braithwaite D. 2008. A Social Relations Model of Everyday talk and Relational Satisfaction in Stepfamilies. *Communication Monographs* 75(2), 190–217.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2004. *Lastenneuvola lapsiperheiden tukena*. Opas työntekijöille. oppaita 14. Helsinki.

- Stewart S. 2005. Boundary Ambiguity in Stepfamilies. *Journal of Family Issues* 26(7), 1002–1026.
- Suomen uusperheellisten liitto ry, 2008. Saatavissa: <http://www.supli.fi/>. 7.4.2012
- Sutinen P. 2004. Vanhempana ja aikuisena uusperheessä. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 203. Helsinki.
- Terveys 2015 -kansanterveysohjelma. 2011. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=42733&name=DLFE-6215.pdf. 7.12.2011.
- THL. 2012. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/voimavaralahtoiset_menetelmat. 7.1.2012.
- Tilastokeskus 2010. Uusperheet 1990 - 2009. Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/til/perh/2009/perh_2009_2010-05-28_tau_004_fi.html. 7.12.2011.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2011. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/HTK/index.htm>. 7.4.2012
- Valkama E. & Litmala M. 2006. Lasten huoltoriidat kärjäoikeuksissa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 224. Helsinki.
- Wallerstein J. & Lewia J. 2007. Sibling outcomes and disparate Parenting and Stepparenting after divorce. *Psychoanalytic Psychology* 24(3), 445–458.
- Weaver S. & Coleman M. 2010. Caught in the middle: Mothers in Stepfamilies. *Journal of Social and Personal Relationships* 27(3), 305–326.
- Viljamaa M-L. 2003. Neuvola tänään ja huomenna, vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylän yliopisto, psykologian laitos.
- Wilcox D., Wolchik S., & Dawson-McClure S. 2002. Development of the Stepfamily Events Profile. *Journal of Family Psychology* 16(2), 128–143.
- Åstedt-Kurki P., Jussila A-L., Koponen L., & Lehto P., Maijala H., Paavilainen R. & Potinkara H. 2006. Perheen hyvää hoitamista. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Uusperheen vanhemmuuden voimavarat

Pyydämme Teitä osallistumaan tähän tutkimukseen, jossa tutkitaan vanhemmuuden voimavaroja uusperheessä. Elätte avo- tai avioliitossa uusperheessä, joko biologisena vanhempana tai isä- tai äitipuolena. Uusperheessänne asuu virallisesti vähintään yksi alle 18-vuotias ainoastaan toisen vanhemman lapsi. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen Teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen Teiltä pyydetään kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata uusperheen vanhemmuuden voimavaroja: tekijöitä jotka vahvistavat tai kuormittavat vanhemmuutta. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa uusperheen vanhemmuudesta perhehoitotyöhön ja tuki-interventioiden kehittämiseen.

Tutkimuksen kulku

Tutkimus toteutetaan yksilö- tai parihaastatteluna. Haastattelijana toimii tutkija. Haastattelun kesto on noin 1-2 tuntia. Tarvittaessa voimme järjestää uusintahaastattelun. Haastattelussa esitetään vain muutamia avoimia kysymyksiä, jotka johdattelevat aiheeseen. Haastattelut tallennetaan Teidän suostumuksellanne ja analysoidaan myöhemmin. Haastattelupaikka valitaan Teille sopivimmalla tavalla.

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota eikä matkakustannuksia.

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumisesta ei välttämättä ole Teille välitöntä hyötyä, mutta on mahdollista, että aiheiden käsittely saattaa auttaa selviytymään myöhemmin elämässä.

Haastattelu tulee viemään jonkin verran aikaanne, mutta pyrimme siihen, että se ei kohtuuttomasti pitkity.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti henkilötietolain edellyttämällä tavalla. Vain tutkija analysoi haastatteluaineiston. Yksittäisille tutkimushenkilöille annetaan tunnusnumero ja haastattelu tieto säilytetään koodattuna, eikä näin ole yhdistettävissä tunnistettavaan henkilöön. Tulokset analysoidaan koodattuina, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmitasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista. Valmiissa tutkimusraportissa saattaa olla suoria lainauksia haastattelusta, mutta kuitenkin niin, että henkilöä ei voida tunnistaa. Tutkimustiedostoa säilytetään, kunnes analyysi on suoritettu ja tutkimusraportti valmis vuoden 2012 loppuun mennessä. Tämän jälkeen aineisto hävitetään.

Tutkija vastaa tutkimuksen rahoituksesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voitte keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta.

Vakuutukset ja korvaukset

Tutkittavat eivät ole vakuutettuna henkilö- ja esinevahinkojen osalta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Kyseessä on tutkijan hoitotieteen pro gradu -tutkielma Tampereen yliopiston Terveystieteiden yksikössä. Ohjaajina toimivat TtT, yliopiston lehtori Anja Rantanen ja FT, lehtori Jari Kylmä. Valmis tutkimusraportti annetaan Uusperheellisten liitto Ry:n käyttöön. Tutkimuksesta raportoidaan ammatillisissa ja tieteellisissä julkaisuissa.

Lisätiedot

Pyydämme Teitä esittämään kysymyksiä tutkimuksesta.

Tutkijan yhteystiedot

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

TUTKITTAVAN SUOSTUMUS

Susanna Fagerlund-Jalokinos
Pro gradu –tutkielma
Tampereen yliopisto
Terveystieteiden yksikkö

Uusperheen vanhemmuuden voimavarat

Minua on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tieteelliseen tutkimukseen ja olen saanut sekä kirjallista että suullista tietoa tutkimuksesta ja mahdollisuuden esittää siitä tutkijalle kysymyksiä.

Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja että minulla on oikeus kieltäytyä siitä sekä perua suostumukseni milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Jos vetäydyn pois tutkimuksesta, minua koskeva aineisto poistetaan tutkimusaineistosta. Ymmärrän myös, että tiedot käsitellään luottamuksellisesti.

_____.____.2012
Paikka

Suostun osallistumaan tutkimukseen:

_____
Tutkittavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Osoite:

Suostumuksen vastaanottaja:

_____
Tutkijan allekirjoitus ja nimenselvennys